

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

FASİZM

**SÜPER EMPERYALİZM
TEORİSİ**

**SOSYALİZM VE ULUSAL
KURTULUŞ SAVAŞLARI**

MUSTAFA SUPHİ VE 15 ARKADAŞINI ANIYORUZ

cilt3 /sayı 14
1975 şubat

İÇİNDEKİLER

20 Aralık 1974'den 22 Ocak 1975'e	3
«Tarabya Konferansı» ya da yerli finans kapitalin «açık sözlülüğü» üzerine / Sedat Özkol	4
Milliyetçi Cephe çıkmazı / Engin Dikmenoğlu	11
Sözde «millî» savaş sanayii / Ali Doğu	17
Devrimci Küba'nın iktisadî gelişmesi / Onelda Alvarez	24
T.S.İ.P.'nin grev ve lokavt kanunu önerisi	30
Callud ve «Libya Umut Kapıları»	34
Gençlik ve örgütlenme sorunu / Baykal Gürsoy	36
ABD emperyalizminin Orta - Doğu'daki çıkmazı / Hikmet Alican	43
Eritre kurtuluş cephesi genel sekreteri ile röportaj	47
Eski Demokratlar bir siyasî güç mü, yoksa birer «siyasî mevta» mı? / Sinan Gölcüklü	50
Kapitalist dünyada işsizlik ve pahalılık / Esat Korkmaz	52
Viranşehir olayları ile ilgili TSİP Basın toplantısı bildirisi	57
Viranşehir yürüyüşü ve sonrası	60
Dünyanın en büyük çokuluslu şirketleri	61
Sağlık Bakanlığı eczacılar savaşı sürüyor	63
Devrimimiz üzerine / V. İ. Lenin	65
Marksizmin üç kaynağı ve üç tamamlayıcı parçası / V. İ. Lenin	69
Mustafa Suphi, Ethem Nejat ve 1920 Bakû Kongresi / İLKE	73
1974'de Dünya'ya bir bakış / Mehmet Güven	81
Dünya Sosyalizmi ve Ulusal Kurtuluş Hareketi / Konstantin Zaradov	87
Süper Emperyalizm Teorisi / E. Korkmaz	95
Faşizm / Halim Toğan	105

Sahibi : Oya Baydar / Yazışleri Müdürü : Aydın Engin / Yazışma ve
havale adresi : P. K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi : Çem-
berlitaş, Piyerloti cad. 37/c İstanbul / Abone şartları Yıllık 100, altı
aylık 50 lira. Dış ülkeler için ilci katıdır / Dizgi-Baskı : Murat Mat-
baacılık Kollektif Şirketi / İlan : Tam sayfa 500 lira. Diğer ilanlar
santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 5 Şubat 1975

20 Aralık 1974'den
22 Ocak 1975'e

20 Aralık 1974

● Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi öğrencisi Şahin Aydın'ın faşist saldırganlar tarafından öldürülmesini protesto eden binlerce öğrenci, İstanbul'da Beyazıt'tan başlayan bir yürüyüş yaptı. Şehrin iki yakasındaki öğrencilerin birleşmemesi için köprüler açıldı ve iki yakanın bağlantısı kesildi. Protesto yürüyüş ve gösterileri olaysız geçti.

● Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, «yabancı petrol şirketleri ham petrol ithal fiyatını kabul etmeyerek ATAS'da çalışmayı durdururlarsa,

devletin rafineriye el koyacağını» söyledi.

● Türk Sanayici ve İşadamları Derneği bir açıklama yaptı.

Açıklamada, 1975'in gerek dünya gerekse Türkiye için çetin bir yıl olacağı, işsizlik ve pahalılığın hızla arttığı, kamu ve özel kesimlerde yatırımların durduğu, «öğrenci hareketinin» yeniden başladığı bildirildi. Vehbi Koç ise, «içinde bulunduğumuz politik durum memlekete çok pahalıya mal olmaktadır. Memleketi bir an önce bu çıkmazdan kurtarmak gerek» dedi.

«Tarabya Konferansı» ya da yerli finans kapitalin «açık sözlülüğü» üzerine

Sedat Özkol

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği «Tüsiad», tarafından 11 Ocak 1975 tarihinde İstanbul'da Tarabya Oteli'nde bir «toplantı» düzenlendi. Bu toplantıya katılan en kodaman parabalaları, yerli finans kapitalin en «etkili ve yetkili» sözcüleriyle temsilcileri, Türkiye ekonomisi ve politikası üzerindeki görüşlerini kamu oyuna açıklamak fırsatını elde ettiler. Bu sözcüler ve temsilciler arasında, örneğin Koç, Sabancı, Yaşar, Berker gibi, anlı ve şanlı isimler yer alıyordu. «İlericiliği», «dinamikliği», «yaratıcılığı» kendisinden ya da kendisine tabî ağız ve kalemlerden menkul yerli finans kapitalin sözcüleri, doğrusu Tarabya Toplantısı'nda çok «açık sözlü», çok «içten» bir davranış içindeydiler. Söyledikleri, söylemek istedikleri ve de söyledikleri, finans kapitalin, hem uzun hem de kısa vadeli hedefler açısından neler düşündüğünü açıkça ortaya koyuyordu. Bu bakımdan, bu konferansa sunulan «görüş» ve «tebliğ» leri «irdelemekte» yarar «mülâhaza» ettik.

Tarabya Toplantısı'na katılan yerli finans kapital temsilcilerinin en ünlüsü ve etkilisi VEHBI KOÇ «Türk Ekonomisi ve Avrupa Ekonomik Topluluğu» adlı tebliğinde özetle şu görüşlere yer veriyordu: «Mesele bugünkü halî ile sadece bir 'Ortak Pazar' meselesi olmanın ötesinde, önemli bir tercih noktasına gelmiştir: 'BİZ (Yani yerli finans kapitalistler) TÜRKİYE'NİN İSTİKBALİNİ NEREDE ARIYACAĞIZ? AVRUPA BİRLİĞİNDE Mİ, DIŞINDA MI?' Bu sorunun cevabı, siyasi ve ekonomik menfaatlerimiz (Yine yerli finans kapitalin siyasi ve ekonomik menfaatleri sözkonusu ediliyor

burada) bakımından artık verilmiş olmalı ve Türkiye'nin yeri gerek siyasi ve ekonomik menfaatlerimiz, gerek millî savunma ve güvenliğimiz bakımından Batı Dünyası'nın (Yani Amerikan ve Avrupa finans kapitalinin yanında) ve Avrupa'nın İÇİNDE olarak tespit edilmiş bulunmalıdır. (Gerçekte bu tespit yerli - yabancı finans kapital ortaklığı tarafından yıllar önce yapılmış bulunuyor.)

Nitekim İkinci Dünya Harbinden sonra parlamentomuz ve hükümetlerimiz konunun ekonomik, politik, müşterek savunma, sosyal ve kültürel cihetlerini nazarı dikkate alarak ve Avrupa'nın adım adım bir AVRUPA BİRLİĞİNE GİDECEĞİNİ, İLERDE TEK POLİTİKA, TEK PARA, TEK PARLEMENTO ve TEK SAVUNMA OLACAĞINI, dünyada Amerika, Rusya ve Avrupa blokları bulunacağını düşünerek, tarafsız kalmamak için bu topluluğun içinde bulunmayı tercih etmişlerdir.»

Demek ki amaçlanan sadece ekonomik bir yakınlaşma değildi. İşçi sınıfımızın ve diğer emekçi kitlelerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi geliştikçe, yerli finans kapital, kendi çıkarlarını güvence altına alabilmek için, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile filli bir bütünleşmenin ötesinde, Hukuki bir bütünleşmenin de gerçekleştirilmesini zorunlu görüyordu. Ancak böyle bir hukuki bütünleşme sayesinde, yerli finans kapital, Avrupa finans kapitalinin dolaysız etki gücünü yanında bulacak, işçi sınıfımızı ve diğer emekçi kitleleri bu defa yabancı finans kapitalle doğrudan doğruya karşı karşıya getirebilecekti. Nasıl Nato'ya kapılanarak, sözde «komünizm» tehlikesine, yani «dış düşman» a karşı, kendisini güvence altına almış idiye, bu defa da Avrupa Ekonomik Topluluğu, ya da daha doğru deyişle Ortak Pazar Emperyalizmi'nin arkasına sığınarak «iç düşman» a yani işçi sınıfımız ve çalışan bütün emekçi kitlelere karşı «ipi sağlam kazığa bağlamak» istiyordu yerli finans kapital. Oynanan ve oynatılan oyun buydu işte.

KOÇ daha ilerde şöyle devam ediyordu : «Türkiye Ortak Pazara girmese de, sanayiın ihracat yolu ile dış pazarlara açılması bir zarurettir. Zira yurtiçi piyasa hacmi istenen seviyede sanayileşmeye yetecek kadar geniş değildir. Yeni kurulan bir sanayi başlangıçta piyasayı boş bulup rantabl olmaktadır. Ancak kısa sürede iç rekabet artmaya başlamakta, buna karşılık piyasa doyuma noktasına gelmektedir.»

«Sayın» Koç, burada hem doğruyu söylüyor hem de söyleyemiyordu. Yerli finans kapitalin piyasayı «BOŞ» bulduğu doğruydu. «PİYASA» yerli finans kapitalin kontrolü altında olan bir piyasaydı çünkü. Bu bakımdan «koşullar» elverdiği zaman, belirli bir «sanayi» dalında yatırımlara girişiyor ve büyük kârlar sağlanıyordu. Elbette ki, burada, genellikle, yabancı finans kapitalin iplerini çektiği, tüketime dönük, çok kereler montajcı nitelikte bir sanayi idi söz konusu olan. Fakat, Türkiye'ye egemen olan kapitalizm artık tekelci aşamada olan bir kapitalizmdi. Kapitalizmin yaratıcı, dinamik ve tasfiye edici dönemini yaşamadan, tekelci kapitalizmin en yoz, en asalak ve en mürteci özellikleri ile karşı karşıya bulmuştu kendisini Türkiye ve bu tarihi «buluşma» noktasında, binlerce yıllık bir geçmişi olan antika tefeci - bezirgân sınıfımızla Avrupa finans kapitali, asalaklık, ve gericilik baz'ı üzerinde, nerdeyse «mutlak» bir uyuşum ve «rezonans»

içinde can ciğer kuzu sarması olabilmişlerdi. Böyle bir «rezonans» beraberinde, üretim güçlerini geliştirmeyen bir yapıyı da kaçınılmaz olarak getirmiş ve tekelciliğin damgasını vurduğu iç piyasa yine kaçınılmaz olarak «dar» kalmış, «dar» tutulmuştu. Yeni kurulan bir sanayi dalında ve bütün sanayi dallarında göze çarpan, Koç'un ileri sürdüğü gibi, «rekabet» değil, aksine, rekabetin yokluğu idi. Bununla beraber, tekelci kapitalizmin asalaklığı ve gericilliği, elbette ki, ham ervahların sandıkları gibi, geriye, serbest rekabetçi döneme dönümlerle ortadan kaldırılamazdı, kapitalizmin bir sistem olarak gelişmesi, geliştirilmesi sözkonusu değildi. Devrini tamamlamıştı tekelci kapitalizm ve çok belirgin bir şekilde can çekişiyordu. Burada gündemde olan, bu can çekişme sürecinde tekelci kapitalizmin provokasyonlarına ve çılgınlıklarına kapılmadan, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele vermektir ve kurtuluş da bu mücadelenin başarıya ulaşmasından geçiyordu.

Tebliğinin sonunda Koç «baklayı ağızından çıkarıyor» diyor: «Güçlü Ortak Pazar sanayii karşısında tutunabilmek için, sanayi ve ziraatte, Ortak Pazar memleketlerinin tatbik ettikleri hammadde, enerji ve vergi gibi mühim unsurlar eşit olmalıdır». Burada Koç, «başta hangi hükümet bulunursa bulunsun, hammadde ve enerji fiyatları düşürülmeli ve finans kapitalin ödediği vergiler azaltılmalı» demek istiyordu. Tekelci yapının egemen olduğu bir ekonomide, hammadde ve enerji fiyatları, finans kapitalden daha az vergi alındığı taktirde, tekelci kârlar daha da büyürdü. Burada, sözkonusu olan, gerek hammadde gerekse enerji girdilerinin fiyatlarının düşük tutulmasının faturasının kimlere ödeteleceği idi ve yine açıktı ki bu fatura sadece işçiler ve emekçiler tarafından değil, «artı-değeri» nin bir kısmını tekelcilere devretmekle yükümlü vahşi kapitalistler tarafından da ödenecekti.

Koç'un ileri sürdüğü «temel» görüşler özetle bunlardı ve Koç'u, belki de daha «açık sözlü» bir başka finans kapital temsilcisi izleyecekti. Hem Akbank hem de Sabancı Holding adına konuşan bu temsilcinin, yani SAKIP SABANCI'nın görüşleri ise şu şekilde özetlenebilirdi: «Bilindiği üzere 1974 yılı, iktisat tarihine 1929 yılı gibi büyük bir bunalım yılı olarak geçecektir... Bu konuda OECD'nin yapmış olduğu incelemelere göre, yedi iktisaden gelişmiş üye memlekette (Kanada, A.B.D., Japonya, Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere) gayri safi milli hasıla binde 2,5'a düşmüştür. Bunalımdan Belçika ve İsveç gibi küçük devletlerin daha az etkilenmelerine rağmen OECD ülkelerinde 1974'de iktisadî gelişme ortalaması sıfırın altındadır...

Bütün dünyada ağırlığını hissettirmeye devam eden bunalımın etkisiyle 1930'lardan bu yana unutulmuş işsizlik problemi yeniden ve çok büyük bir çapta şahlanmıştır... İKTİSADİ DENGESİNİ DİŞ ALEM İLE GELİŞTİR-DİĞİ EKONOMİK MÜNASEBETLER İÇİNDE BİLİNEREK TÜRKİYE'MİZİN DÜNYANIN İÇİNDE BULUNDUĞU BUNALIMIN DİŞİNDA KALMASI BEKLENE-MEZDİ. Nitekim öyle oldu. Memleketimiz bugün buhranın tamamen etkisi altına girmiş gibidir... Bir kelime ile, bugün Türkiye'de dünyanın içinde bulunduğu iktisadî buhranın tamamen içindedir ve buhranın dünyayı kar-

şı karşıya getirdiği problemlerle karşılaşmaktadır, hemen hemen her sektörde dar boğazlar mevcuttur... Buhranın dünyayı karşı karşıya bıraktığı ikinci bir problem veyahut ta dar boğaz devam edegelen enflasyondur. Gerçekten de tüketim maddelerinin gelişmiş OECD ülkelerinde yıllık ortalama fiyat artışı 1973'ün % 7'sine mukabil 1974'de % 14'tür. Bu artışın başlıca nedeni bazı hammadde ve bilhassa ham petrol fiyatlarındaki anormal yükselmelerdir. OECD devletleri içinde enflasyon ile mücadele % 7 ile en çok başarı gösteren ülke Batı Almanya olmuştur. Kendisini % 10 artış ile İsviçre, Avusturya, Norveç, İsveç, Lüksemburg izlemektedir. A.B.D. de bu artış oranı % 11,6, Kanada'da % 12,2 dir. Fransa, İspanya % 15 ile ortalamaya en yakın olan ülkelerdir. Kendilerini % 25,7 ile Japonya, % 26,2 ile İtalya ve Portekiz takip etmektedir. Yurdumuzda toptan eşya fiyatlarında yıllık artış oranı Kasım 1974 itibarı ile % 23 civarındadır. Geçinme indeksleri bakımından ise bu artış oranı yine 1974 Kasım sonu itibarı ile İstanbul şehri için % 23,83, Ankara şehri için ise % 16'dır.»

Sabancı da, tıpkı Koç gibi, doğruyu hem söylüyor hem de söyleyemiyordu. Diğer bir deyişle, «koşullar» onu, bir yerde «aşırıcı diyalektik» olmaya zorluyordu. Bir kere «dünya»nın genel bir ekonomik bunalım içinde olduğu doğruydü, ama, hangi dünyayı bu dünya? Pahalılık, üretim düşüklüğü ve işsizlik içinde bunalıp duran bu dünyanın adını koymak zorunluydu ve bu ad yıllar önce konulmuştu : Periyodik krizlerle sarsılıp duran ve nihai krize kadar da sarsılıp duracak olan bu dünyanın adı KAPİTALİST DÜNYA idi ve Türkiye de bu dünyanın bir parçasından başka bir şey değildi. Yoksa, Kapitalist Dünya ile ticarî ve ekonomik ilişkileri de olsa, SOSYALİST DÜNYA'nın üretim düşüklüğünden de, enflasyondan da, işsizlikten de etkilendiği söylenemezdi. Bütün bu kaçınılmaz sorun ve özellikler, kapitalizme ve özellikle tekelci kapitalizme özgü özelliklerdi ve hiç te alın yazısı ya da kader olarak benimsenmeleri gerekmezdi. İşçi Sınıfının bilimi ve mücadelesi kurtuluş yolunu apaçık ortaya koymuştu. Sabancı'nın akıl karıştırmaları, ne kısa ne de uzun sürede başarılı olacağı benzerdi.

Öte yandan fiyat artışlarını, işsizliği ve kapitalist dünyayı sarsan bunalımı ham madde ve özellikle petrol fiyatlarındaki artışlara bağlamak, hedef şaşırtmaktan başka bir şey değildi. Petrol fiyatlarını kim arttırmıştı? Petrol üreten ülkeler... Petrolü hangi ülkeler üretiyordu? Genellikle geri ülkeler. Bu geri ülkelerin çoğunluğu hangi ülkelere oluyordu? Arap ülkelerinden. O halde, bunalımın başlıca suçlusu ve sorumlusu kimdi? Petrol üreten Arap ülkeleri. İşte böylesine «kurnaz», böylesine «uyanık» tı bizim yerli finans kapitalimiz ve doğrusu bu kurnazlığı ve uyanıklığı göstermek için ağababaları yabancı finans kapitalistlerinin uyarılarına hiç te muhtaç değildi. İçinden çıkıp geldiği tefeci - bezirgânlığın binlerce yıllık gelenekleri böyle bir «uyanıklık» için gerekli bütün olanakları sağlayacak zenginliğe ya da kokuşmuşluğa sahipti.

Sabancı da daha ilerde «baklayı ağızdan çıkaracak» tı : «İhracat bakımından durumumuz her ne kadar 1974 programının ön gördüğü 1.400 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmek üzere bulunmasına rağmen nezaketini muhafaza etmektedir...

Bu «nezaket ihracatımızın 1973'e nazaran miktar bakımından çok az

olmasından ve takip edilen madde politikası ve dünyadaki buhran sonucu, genel ihracatımızın % 40'ını teşkil eden pamuk ve pamuklu ihracatımıza bu yıl çok bel bağlamak icap ettiğindedir.» Sabancı burada, yerli finans kapitalin genel çıkarları yanında, Sabancı Holding ve Akbank'ın, sözyerindeyse, «özel» çıkarlarını savunmak zorunluluğunu duyuyordu ve bu «özel» çıkarlarla «pamuk» arasında da çok «özel» ilişkiler mevcuttu.

Biraz ilerde ise, «Kredi» lere değinilecektir: «Bugün Özel Sektörün Merkez Bankasının reiskont ve diğer avanslar üzerine verdiği yaklaşık olarak 50 milyar TL. sı civarındaki krediden KOPARABİLDİĞİ NASİP sadece 7.5 milyardır... Diğer taraftan dışardan sağlanan özel kredilerin gerçekleşmesi de uygulanan idari tutum nedeniyle bir problem olmaktadır...» Görüldüğü gibi, finans kapital için, sözkonusu olan, kredi alınması değil «KOPARILMASI»dır ve Kredi'nin bir diğer adı da «NASİP»tir. Yani, işçi sınıfımızın ve diğer emekçi kitlelerin en amansızca sömürülmesinden, «KOPARILAN» NASİP'tir bu. Bütün bu deyimler de yerli finans kapitalin köken ve kaynaklarını çok duru bir şekilde ortaya koymuyor ve onun tefeci - bezirgânlıktan fıskırmış ve fıskırtılmış olduğunu da gözler önüne sermiyor mu?

Daha sonra, Sabancı «önerileri» ni sıralayacaktır: «1 — Her şeyden evvel, Türkiye'nin Ekonomik dengesinin dünya ile arasındaki ilişkilerle kurduğunu göz önünde tutarak dünya fiyat akışına ye aklı selime (bu aklı selim, elbetteki yerli finans kapitalin söz yerindeyse, «selim» değil, «ha bis» aklıydı) ters düşen yüksek taban fiyatı ve sübyansiyonlara son vermek gerekir. (Pamuğu pahalıya almayalım, ama bize sübyansiyon yapılabilir, demek istiyor.)

2 — Yirminci yüzyılın en güçlü ekonomik aracı kredidir. Fiyatlar üzerinde baskı yapmak amacıyla sadece Özel Sektörü bu araçtan mahrum etmek çağ dışı ve bugünkü ekonomi anlayışıyla bağdaşmayacak bir tutumdur. Mevzu kredinin yasaklanması değil, kötü etkilerinin önlenmesidir. Üretime giden kredinin enflasyonist etkisi münakaşa edilebilir ama, PAMUK STOKLARI'na yatırılan donmuş kredinin enflasyonist etkisi üzerinde en ufak bir tereddüt yoktur. (Yani, birliklerin elindeki pamuklar, kredili olarak ve ucuz fiyatla pamuklu sanayiine devredilmelidir; denilmek isteniyor.)

3 — Diğer taraftan özel sektörün çalışmak ve yaşamak için muhtaç olduğu kredinin sağlanması bakımından kolaylıkla tahvil ihrac etmesi ve dış özel kredilerden geniş çapta faydalanması şartlarının da gerçekleştirilmesinin bir zaruret halini aldığını burada belirtmek isterim (Yine, özellikle, yabancı finans kapitalle oluşturulacak yeni ortaklıklar karşısında, bürokratik işlemler azaltılmalı, bu ortaklıklar, devlet ve hükümet tarafından açıkça teşvik edilmeli, «kışkırtılmalı»dır, deniliyor burada).

4 — İŞÇİ VE İŞVEREN MÜNASEBETLERİMİZİN İŞÇİLERİMİZİN LEHİNE OLARAK GELİŞMESİ ZARURETİNE İNANMAKLA BERABER, İŞVEREN MÜESSESELERİNİN YAŞAMASINI TEHLİKEYE DÜŞÜRECEK ŞEKİLDE GELİŞMEMESİNE DİKKAT ETMEK LÂZİM GELDİĞİNE BİRHASSA İŞARET ETMEK İSTERİM. AKSİ TAKTİRDE YUMURTLAYAN TAVUK KESİLMİŞ OLABİLİR. (Yani, işçilerin değil siyasi mücadelesi, ekonomik mücadelesi, sen-

dikal mücadelesi bile sınırlandırılmalıdır. Örneğin, günümüzde olduğu gibi, grevler yasaklanmalı, toplu sözleşmeler ertelenmelidir, devrimci sendikacılığa ve hele hele siyasî mücadeleye zınhar izin verilmemelidir. Yoksa, yumurtlayan tavuk kesilmiş olacaktır, deniliyor burada. Oysa, bir zamanlar cılk yumurtlayan bu tavuk artık hiç yumurtlamıyor. Asalak ve kısır bir tavuk bu ve tıpkı erken öten horoz gibi «mukadder» ve kaçınılmaz sonuna doğru hızla «ilerliyor» ve ilerletiliyor.)

5 — Tabii bütün bu kararların alınması için memlekette bir an önce SİYASİ İSTİKRARIN TEESÜSÜNÜN BİR ZARURET OLDUĞUNA değinmek isterim. Bu istikrar her şeyin başında gelmektedir. TÜRKİYE'NİN DEVAMLILIK VE AKILCI BİR HÜKÜMETE BUGÜN HER ZAMANDAN FAZLA İHTİYACI VARDIR. (Diğer bir deyişle, Sabancı'ya göre, bugünkü hükümet ne devamlıdır ne de akılcı. Tek kelimeyle gidici ve «irrasyonel» bir hükümettir bu.)»

Sabancı'nın ve Sabancı gibi düşünenlerin, kafalarındaki en istikrarlı, en devamlı ve en akılcı hükümetler 12 Mart'tan sonra kurulmuş hükümetlerdi. Ama köprülerin altından çok sular akmışa benzer, eski ağızların karşısına yeni taamlarla çıkmak gerekli artık. Bu yeni taamda ise, finans kapitale giderek daha yakınlaşmış, daha «ısınmış» bir CHP'nin tuzunun bulunması da bir zorunluk şeklinde belirginleşiyor. Fakat gerek A.P., gerek diğer bezirgân partilerde yuvalanmış, tefeci - bezirgânlık binlerce yılın «tecürbesi» ile direnmekten vazgeçmiyor, bütünüyle finans kapitale teslim olmaktan kaçınıyor. Yoksa, en istikrarlı, en güvenilir, en devamlı, en akılcı hükümetin bir «BÜYÜK KOALİSYON» hükümeti olduğu açıkça ortada değil mi?

Yerli finans kapitalin, daha «genç», daha «atak» bir kesiminin, Yaşar Holding'in sözcüsü ve temsilcisi, Selçuk Yaşar'ın «Sanayide Sermayenin Yaygınlaştırılması - Halka Açılma» adlı tebliğinde ise, özetle şu görüşlere yer veriliyor: «Hepinizin bildiği gibi, Halka Açılışta 3 yol vardır: Rusya misali, Yugoslavya veya Şili misali, bir de Batı misali... Türkiye'de Demokratik Solun sermayeyi yaygınlaştırma metodu ise, Ak Günlere adlı 1973 seçim bildirgesinde açıklıkla ifade edilmiştir. Bu metod, 'Halkın emeğinden ve üretiminden oluşan değerli gene halkın eliyle yatırımlara ..... yönelecek halk girişimlerine öncelik tanıyan bir ekonomik düzendir'. Bu düzenin adına 'Halk Sektörü' denmektedir... Buraya kadar arz etmeye çalıştığım açıklamalar, bir noktayı belirli bir şekilde ortaya çıkarmaktadır. Sosyalist düzendeki —bu ister diktatoryalı Marksizm, ister DEMOKRATİK SOL olsun— sermayenin yaygınlaştırılması bürokratik ve özgür olmayan zorlamalara ihtiyaç göstermiştir.»

Görüldüğü gibi, yerli finans kapitalin bir kesimi için, Ortanın Solu, hiç değilse, son tahlilde, «Moskova'nın Yolu» dur. Böylece, kendisine «Milliyetçi Cephe» sıfatını yakıştırmaya çalışan, «Küfür - İttifakı» nın hem «manevi» hem de «maddî» temellerinde, yerli finans kapitalin bir bölümünün «katkılarının» da bulunduğu da göze çarpıyor. Diğer kodaman finans kapital mihrakları tarafından, «marke» edilmesine rağmen, biraz «toy», biraz «görmemiş», biraz «ham» olan bu gibi finans kapital kesimlerinin ortaya fırlayivermelerini engellemek gittikçe güçleşiyor. Tefeci - bezirgânlıktan «fırlayışı», nispeten yeni olan, bu gibi finans kapital kesimleri, hiç

değilse şimdilik, uzun vadeli hedef ve çıkarları bütünüyle kavrayacak «ön-görüşlülük», «tecrübe» ve «basiret» ten yoksun görünüyorlar. Bu bakımdan provokasyonlara açık oldukları gibi, kendileri de provokasyonlara katkıda bulunmaktan pek kaçınmıyorlar.

Halk Sektörü'ne bütünüyle karşı olan, Selçuk Yaşar, sonunda, bezirgânlik geleneklerine uygun bir şekilde, bir uzlaşma önerisinde bulunuyor : «Sözlerimi bitirirken, HER SİSTEMİ BAĞDAŞTIRACAK TÜRKİYE KOŞULLARINA (ki bu sistem 12 Mart sonrası «olağanüstü Rejimi» nden daha «Olağanüstü» bir rejim de olabilir, «DOSTLARIN VE DÜŞMANLAR» ın dikkatini çekerim, demek istiyor; bir yerde, Tarabya Otel'i'nin «muhteşem» salonlarında bile Aba altından sopa gösteriyor) ve politikacıların isteklerine uyabilecek bir teklifim var (Halkımızın isteklerine değil, finans kapital sözcüsü ve diğer bezirgân politikacılarımızın isteklerine uyabilecek bir teklif bu ve adını Selçuk Yaşar'ın kendisi koyuyor) :

a — Yeni çıkacak Sermaye Piyasası kanunu gereğince batılı anlamda Halka Açılma,

b — Mevcut ve yeni özgür kooperatiflerin ki halen 3.000.000 üyesi vardır, gelişmesi ve eğitilmesi ve teşviki,

c — DEVLETİN ELİNDE KÂR EDEN FABRİKALARIN % 40 NİSBETİNDE HİSSELERİNİN İSME YAZILI OLARAK TESPİT EDİLECEK USULLERLE YALNIZ SENDİKA ÜYESİ İŞÇİLERE VE KÖYLÜLERE SATIŞININ YAPILMASI ve Toprak Reformunda uygulanan uzun vadeli çalışmalar paralelinde bir çalışma.

Bu şekilde hem demokratik sol'un fikirleri hem de batılı bir Türkiye özgür ekonomik politikası bağdaştırılmış olacaktır.»

Görüldüğü gibi, Selçuk Yaşar'ın son önerisi çok «ilginç». Demokratik Sol, Halk Sektörü'nü gerçekleştirmek istiyorsa, kâr eden fabrikalarının hisse senetlerinin % 40'ını, sendikalı işçilere ve köylülere satsın. Böylece hem kendisine yeni fonlar sağlamış hem de, şu ya da bu «kışkırtıcı» nin «tahrikleri» ile Devlet Baba'ya kafa tutup grev yapmağa kadar gidebilecek bir işçi kitlesini, daha da kuzulaştırmış olsun. Kapıp ta kaçan mı?

İşte Tarabya Konferansı'nın dökümü genel hatlarıyla bu şekilde. Büyük burjuva basınının sayfalarına sığınmış, kapikulu satılmış ağızlardan çok daha «açık sözlü» bir tavır var yerli finans kapitalin ve bu «açık sözlülük» ten çok «zengin» dersler çıkartmak hem mümkün hem de zorunlu.

— 21 Aralık 1974 —

● Şahin Aydın'ın öldürülmesiyle ilgili tepkiler büyüyor. Çeşitli kuruluşlar, katillerin bulunmasını isterken, Ülkü Ocakları «cinayetle ilgileri olmadığını» iddia etti.

● Milliyetçi Cephe'nin dört lideri buluştular. Toplantıda, daha çok

seçim sisteminde yapılacak değişiklikler, özellikle AP, CGP, MSP, MHP'nin seçim ittifakı kurması ve seçime birlikte girme imkânları üzerinde duruldu. «Milliyetçi Cephe» nin seçimlerde oyların bölünmesini engellemeye yöneldiği görülüyor.

Milliyetçi cephe çıkamaz

Engin Dikmenoğlu

İrmağ Hükümetinin kurulmasından hemen sonra CGP lideri Feyzioğ- lu tarafından ortaya atılan ve sırasıyla MSP, MHP ve AP tarafından benim- senen milliyetçi cephe girişimleri, Ocak 1975 sonlarında hâlâ gazetelerde haber olarak yer almakta, tartışılmakta, ancak Milliyetçi Cephe ve hükü- met bir türlü kurulamamaktadır. DP dışında, parlamentonun bütün sağ ka- nat partilerini birleştirmeyi amaçlayan milliyetçi cephenin artık herkesçe gözlenebilen «çıkamazı» üstüne yapılan yüzeysel yorumlar, milletvekili he- sapları, 226'yı bulup bulamama, Korutürk'ün subjektif tercihleri, DP ile AP'nin oy hesapları üstüne temellendiriliyor. Kuşkusuz, bu sayılanlar da etkendir milliyetçi cephenin kurulamamasına. Ancak temel sebebin daha derinlerde, daha sınıfsal ilişkiler içinde aranması gerekecektir.

Milliyetçi Cephenin kurulamayışının ana nedenini aramadan önce, bir kaç zorunlu tesbit yapalım :

Bugün Milliyetçi Cepheyi oluşturmak üzere çaba gösteren partilerin, cepheyi ele alışları, cepheden umdukları önemli farklılıklar göstermekte- dir. Günlük gazete yorumlarında bile sezilebilecek olan bu farklılaşmalar- da Adalet Partisi, muhtemel bir erken seçim yenilgisini önlemek amacı- la sağ kanadın bütün olaylarını, temelini kendisinin oluşturduğu bir millet- vekili listesine çekme hesabı içindedir. Bütün olumsuz etkenlere rağmen, CHP'nin, Kıbrıs olayları sırasında büyük ölçüde şoven eğilimlerin körük- lenmesiyle doruğuna çıkan (Ecevit'in demek daha doğru tabii) «prestiji» nin bugünkü düzeyi, ona hâlâ, bir seçimi kazanmasını sağlayacak oy des- teğini verebilecektir. AP ise aynı umudu taşıyamamaktadır. O zaman inat- çı bir taktisyen olarak siyasî rakiplerini birer ikişer tasfiye eden Demirel, CHP'nin, oyların yüzde 40 - 50'sini toplayacağı bir seçimde, geri kalan oy- ların «tümünü» toplayabileceği liste hesapları yapmaktadır. Özetlersek,

Demirel, Milliyetçi Cephe girişimlerini seçim öncesi bir hükümet oluşturmak biçiminde değil, seçimlerde ortak liste ile yüksek oy toplama hesabına dayanan bir siyasi manevra olarak kavramaktadır.

Demirel'e bu konuda en yakın görünen ise CGP'dir. Bir avuç adam olarak görünmesine rağmen, taa 12 Mart'tan bu yana, bir çok hükümete damgasını vuran Feyzioğlu'nun partisi için tek kâbus vardır: Seçim...

Bir yolunu bulup parlamentoya girdikten —hele bir de grup oluşturduktan— sonra ne yapıp edip iktidar koltuğunun bir köşesine ilşebileceği umundadır Feyzioğlu. 12 Mart'tan bu yana olup bitenler ona bu umudu vermektedir de. Gerçektende, ülkemizde işçi sınıfı hareketinin yükselme dönemlerinde, emekçi halk hareketinin demokrasinin sınırlarını zorlamaya başladığı dönemlerde, hele hele sosyalist hareketin geniş kitleleri örgütlü bir yapıya kavuşturma girişimlerinin başarılı olmaya başladığı dönemlerde, Feyzioğlu ve bir avuç sadık adamı finans kapitalin faşizan özlemlerine en iyi cevap veren parti olarak yeterli referansları edinmiştir. Finans Kapitalin yedek siyasi gücü CGP bir yandan seçimi kazasız belâsız atlatabileceği formülü «Milliyetçi Cephenin ortak listelerinde» görmekte ve bu noktada AP'ye yanaşmaktadır. Öte yandan bir an önce kurulacak bir hükümette yer alıp «misyonusunu» yerine getirme gayreti içindedir.

Tekelci sermayenin Güney Anadolu - Kayseri kanadından tefeci bezirgân kökenli Anadolu orta burjuvazisine, kent küçük burjuvazisinin bir bölümünden tefeci - bezirgân kesimlerine, prekapitalist ilişkilerin tasfiye edilemediği kırsal kesimlerde, din faktöründen büyük çapta etkilenebilen köylü kitlelerinden Suudi Arabistan - ABD kökenli, teokratik devlet özlemlili, petrol tekelleri destekli karanlık mihraklara kadar son derece karmaşık bir tabanı olan ve aynı karmaşık sınıfsal çıkarların sözcülüğünü üstlenmeye çbalayan Milli Selâmet Partisi ise, ne yapıp edip hükümetin kanatlarından birinde yer alma hesabındadır. CHP'nin ezici etkisi altında geçen koalisyon döneminin yaraları MSP'nin oturmamış kitle tabanını büyük çapta etkilemiştir. MSP tabanında büyük oy kaymaları bekleyenler pek de haksız değillerdir. Seçimi mümkün olduğu kadar geri bir tarihe atırıp hükümette yer almak ve Devlet'in kilit noktalarına sızmalar yaparak meşrutiyetini ve siyasi gücünü perçinlemek isteyen MSP, Milliyetçi Cephe konusunda AP'nin tam tersi bir tutum içindedir. Ortak listelerle seçime gitmek MSP için —mecbur kalmadığı sürece— en son tercih edilecek bir formüldür. Bu yüzden, MSP için Milliyetçi Cephe: Hemen kurulacak bir hükümet anlamına gelmektedir ve sadece bu anlama gelmektedir.

Faşist mihrakların legal örgütü olarak siyaset sahnesinde yeralan MHP ise, görünüşe göre cephenin en sakin kanadadır. Türkes için cephenin hemen kuracağı bir hükümet, CHP'den gerekli desteği bulamayan faşist komando yuvalarının pekiştirilmesi, «avanta» musluklarının onları besleyecek yöne akıtılmasıdır. Ortak listelerle girilecek bir seçim ise MHP'nin, devletin silâhlı ve sivil güçleri içinde tuttuğu noktaları pekiştirme ve yaygınlaştırma olanağıdır. Onun ötesinde, örgütlenmesini zaten burjuva demokrasisinin sınırları dışında —hem de rahatlıkla— yürüten MHP rahattır. Cephe kurulamazsa, yığınlığa kapılmış bazı kitlelerin karşısına «komünizmi önleyecek tek ve tutarlı güç biziz» propagandası ile çıkabilecek-

tir. Cephe kurulursa, MHP ne parlamenter gücü ile ne de kitle tabanı ile ölçülemeyecek olan bir güce kavuşacaktır.

Cepheyi oluşturma çabasındaki partilerin hesapları kabaca budur. Ancak dikkatli bakılırsa bu hesapların çeliştiği değil, büyük ölçüde çakiştiği görülür.

Buna rağmen Milliyetçi Cephe kurulamamakta, her gün de biraz daha çıkmaza girmektedir. Bunun sebebi nedir?

Sanırsak sorunun asıl cevabını sınıfların iktidar mücadelesinin bir yansıması olan siyaset alanında değil, mücadelenin bizatihi kökünde, sınıflarası çelişki ve ilişkilerde aramak gerekecektir.

İlkin bir kaç gözlem yapalım: Finans kapitalin etkili kanatları Milliyetçi Cephe girişimlerine en azından «kayıtsız» durumdadırlar. Hele en etkili kanat olarak niteleyebileceğimiz TÜSİAD (Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği) çevreleri hemen hemen Milliyetçi Cepheye «karşı» dirlar. Yeni yıl dolayısıyla yapılan bir toplantıda Koç, DYO, Tekfen, Transtürk, Eczacıbaşı gruplarının sözcüleri, «istikrarlı hükümet» demişler de başka bir şey dememişler ve oldukça dolambaçlı ifadelerle de olsa tercihlerinin CHP - AP koalisyonu olduğunu belirtmişlerdir. Aralarında daha da ileri gidenleri (Güngör Uras, Can Kıraç) Baykal - Eyüpoğlu - Üstündağ ekibinin yönettiği bir ekonomi politikası izleyen CHP'yi tercih ettiklerini ima etmişlerdir.

Sermayenin finans kapital zümresi dışında kalan kesimlerinden henüz Milliyetçi Cephe konusunda belirli bir tutum açığa çıkmamıştır. Yani, savunduğu sınıf çıkarları bakımından Milliyetçi Cephe, bizatihi bu sınıfların sözcüleri tarafından primlendirilmemiştir.

Bu işin bir yanısıdır. Bir de Milliyetçi Cephenin nasıl bir program önerdiği sorusu vardır. Cephe sözcülerinin onca «laf salatası» arasından nice çaba harcanırsa harcanırsın «ciddi» bir iktidar programının kaba çizgilerini bile tesbit etmek mümkün olmamaktadır. Sözü ettiğimiz laf salatasını ayıklarsak geriye: «Komünizme karşı kuvvetli bir hükümet» sakızından başka bir şey kalmamaktadır. Sermayenin, enerji darlığından, kredi kısıtlamalarından, siyasal istikrarsızlıktan, AET tercihinin netleşmemesinden söz eden sıkıntılara karşı Milliyetçi Cephe, çıkara çıkara, kırk yılın siyaset demagojisini: Komünizm tehlikesini çıkarabilmiştir.

Toparlarsak, kısa erimde CHP'nin siyasal iktidarı almasını önlemek, uzun erimde işçi sınıfı ve emekçi halkımızın demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesini kırmak misyonu ile ortaya çıkan Milliyetçi Cephe kaçınılmaz bir çıkmazdadır. Sözü ettiğimiz çıkmaz, önce tarihsel bir çıkmazdır. İşçi sınıfının ve diğer emekçi kesimlerin mücadelesinin önlenemezliğinden kaynaklanan bir çıkmaz.

Ancak bizim bu yazı çerçevesinde asıl üstünde durduğumuz çıkmaz, Milliyetçi Cephenin program adına önerdiği «komünizme karşı kuvvetli hükümet» amacının, bugünün koşullarında Milliyetçi Cephe'nin dayanmaya çalıştığı sınıf ve zümrelerin acil programını yansıtmaması olgusudur.

İşçi sınıfı diğer emekçi kesimler, bugün hızlı bir uyanık ve bilinçlenme içindedirler. Bir örgütlenme ihtiyacı ve susuzluğu sarmıştır bu sınıfları.. doğru. Ama gerçekçi bir yorum yani somut durumun somut tahlili

bize, emekçi sınıf ve tabakaların, bugün devrim aşamasında olmadıklarını, hemen iktidarı almak durumunda olmadıklarını gösterir. Yani, sömürücü sınıf ve zümrelerin, sömürüyü yıkacak işçi sınıfı ve müttefikleri karşısında, aralarındaki zümre çelişkilerini bir yana atıp birleşmelerini gerektirecek kadar «acil» bir durum yoktur. Sermaye partilerinin kenetlenip işçi sınıfı ve emekçi halkın karşısına «yek vücut - yek cephe» olarak çıkmaları devrim konağına yakın dönemlerde gündeme girecektir.

Kısa erimde ise Milliyetçi Cephe, CHP'nin siyasi iktidarı ele geçirmesini engellemeyi amaçlamaktadır. Hatta resmi açıklamalar ve yaygın propaganda daha çok bu noktada yoğunlaşmaktadır. Oysa CHP, sömürücü sınıflar, özellikle tekeli sermaye için bugün, karşısında bir cephe oluşturmayı gerektirecek kadar ciddi bir tehlike midir? Hatta bir «tehlike» midir? Milliyetçi Cepheyi oluşturma gayreti içindeki partilerin savunmaya çalıştıkları sınıf çıkarları açısından CHP'nin köklü bir tehlike olduğu söylenebilir. Nitekim CHP'nin ekonomi politikasının en başta gelen hedeflerinden biri olacak DP'nin cepheye girmemesi anlamlıdır. Koalisyon döneminin son günlerinde, (Koç - Eczacıbaşı - Deniz Baykal görüşmesinin yapıldığı günlerdir) CHP'nin, kredi politikasından Kıbrıs politikasına kadar hemen her alandaki çizgisi, başta finans kapital olmak üzere sömürücü güçler için bir tehlike değil nerdeyse bir «güvence» haline gelmiştir. Özellikle Koç'un ağızından AET emperyalizmi bütünlüğünde yer almakta sabırsızlanan finans kapital, kimi noktalarda CHP'yi AP'ye bile tercih etmektedir.

Milliyetçi Cephenin çıkmazı buradadır işte: Bir yandan işçi sınıfı ve emekçi sınıfların ilerleyen mücadelesi ve bilinçlenmesi, öte yandan da, savunmaya çalıştığı sermaye (özellikle finans kapital ve ortakları) çıkarlarına bile tam anlamıyla cevap veremeyişi. Bu çıkarların Milliyetçi Cephe'nin düşman gördüğü CHP tarafından, belki de daha akıllıca ve daha «çağdaş» şekilde temsil edilmesi...

22 Aralık 1974

● Başkentte, hükümet kuruluşuna ilişkin tartışmalar, daha çok Milliyetçi Cephe üstüne sürüyor. CHP Merkez Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlayarak AP'yi suçladı. Bildirinin bir bölümünde «Bu cephe içindeki bir küçük partinin militanları, büyük partiye yaslanmanın verdiği cüretle silâhli eylemlere başladılar» deniyor. Öteyandan, Milliyetçi Cephe içinde birleşmek isteyen partilerin boy hedefi haline gelen Demokratik Parti lideri Bozbeğli, Celal Bayar'la bir görüşme yaptı. Feyzioğlu, «Ülkeyi hükümete bırakmamak için elele verdik» derken, cephenin lideri durumundaki AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, «Güvenoyundan emin olmazsam görev istemem»

şeklinde konuştu.

● İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Vakfı (OECD) «Türkiye 1974» raporunda «1973 Seçimlerinin sonucu Türk demokrasisinde büyük bir aşamadır» deniyor. Genellikle «iyimser» görüşlere yer verilen OECD raporunda, Türkiye, «Sanayileşme hamlesinde bir ülke olarak» niteleniyor, «bu hamlede özel sektörün kapsadığı yer» konusunda övücü ifadeler kullanılıyor ve Türkiye'nin ihracatında rekor düzeyde artış olduğundan sözediliyor.

● Ankara'da 2 bin kadar toplum polisi, 12 saat çalıştıkları, fazla mesailerini alamadıkları için direnişe geçtiler ve göreve çıkmadılar.

● Faşist saldırganlar tarafından öldürülen DMMA öğrencisi Şahin Aydın'ın cenazesi, Sultanahmet Meydanında yapılan büyük bir törenden sonra Gaziantep'e gönderildi. Sultanahmet'teki törende İYÖKD, diğer bazı öğrenci kuruluşları, TÖB - DER ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına konuşmalar yapıldı.

● 1974 Yılında Sovyetler Birliği'nin, petrol üretiminde Dünya'da birinci sırayı aldığı açıklandı. Sovyetler Birliği'nin ABD'yi geçerek birinci olduğu petrol üretiminde üçüncülüğü Suudi Arabistan alıyor.

● Adana'da Ecevit'i dinlerken MHP'li faşist komandoların saldırısına uğrayan ve ağır yaralanıp komaya giren işçi Hüseyin Örek komadan çıkamadı ve öldü.

● Ecevit'in eşi Rahşan Ecevit'in öncülük ettiği «Köylü Kurultayı» 3 bin kadar delege ile toplandı. Kimin, hangi köyü, hangi seçim sonunda temsil ettiğinin belli olmadığı kurultayda, Bayan Ecevit gelmeden önce, CHP eski milletvekillerinden

Nuri Çelik Yazıcıoğlu Kurultay başkanlığına seçildi. Ancak bu seçimin ardından salona giren Rahşan Ecevit, başkanın bir «köylü» olmasını istedi ve Nuri Çelik «feragat» ederek kurultay başkanlığından çekildi. Yerine, Rahşan Ecevit'in aday gösterdiği Kamil Muşlu adlı delege Kurultay Başkanlığına seçildi. Daha sonra, Bayan Ecevit bir konuşma yaptı. Konuşmasının sonunda, Bayan Ecevit, Kurultay'dan, oluşacak olan «Köylü Meclisi» ni kendisinin saptaması konusunda yetki istedi. Bu yetki oybirliği ile verildi. Bayan Ecevit delegelere teşekkür etti ve toplantı sona erdi.

● Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin düzenlediği Antifaşist Kampanya çalışmaları, İstanbul'da Yeni Tepebaşı Gazinosunda düzenlenen toplantıyla başladı. Kapalı salon toplantısına, kalabalık bir dinleyici kitlesi katıldı. Toplantıda faşizmin nitelikleri, antifaşist mücadelenin ilkeleri, antifaşist güçbirliği ve cephe üzerinde duruldu.

24 Aralık 1974

● Kurban Bayramı dolayısıyla, siyasal parti liderleri ve hükümet yetkilileri mesajlar yayınladılar. Ecevit son günlerde yoğunlaşan saldırılardan söz ederek, saldırıya uğrayanların karşı saldırıya geçmeden barış yoluyla kendilerini korumalarını istedi. Demirel ise, Büyük Türkiye başlıklı mesajında, Türkiye'yi Büyük Türkiye yapmak için «millî ve manevî değerlere bağlı kalarak, barış içinde aklın, fen'in ve bilimin imkânlarını kullanarak mümkündür» dedi. Genel Kurmay Başkanı Sancar'sa,

dünyanın ve Türkiye'nin bu güç döneminde, «Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu problemleri görmezlikten gelemeyiz, müsbet ilerleyişlerin yerine, kışkırtıcı, bölücü ve huzursuzluk yaratıcı davranışları silâhli kuvvetler olarak üzüntü ile karşılıyoruz», dedi.

● İstanbul ve Ankara'dan sonra, İzmir'deki toplum polisleri de direnişe geçti.

● Ecevit, «Türk toplumunun sorunlarını saptamaya gittiğini» söyledi.

26 Aralık 1974

● Şahin Aydın'ı öldürmekten sanık Hüseyin Kuleli Antalya'da yakalandı. Ancak, Aydın'ın katili bir türlü kesinlikle saptanamıyor. Soruşturma savcısı değiştirildi, iş uzatılıyor.

● Ecevit Kıbrıslı Türklere de bir bayram mesajı yayınladı ve «özgürlük yolunda artık dönüşü olmayan bir adım atılmıştır» dedi.

27 Aralık 1974

- Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI), yayınladığı yıllık raporda Türkiye'yi «otoriter rejimler» listesinden çıkardı. Enstitü raporunda, Avrupa'nın tek otoriter rejimi olarak İspanya yer alıyor.
- Mobil Oil şirketi, Enerji Bakanlığının saptadığı fiyatlarla petrol ithal edemeyeceğini bildirdi. Ataş rafinerisinin ortaklarından olan Mobil, hükümetin 10 dolar 95 cent olarak saptadığı fiyata karşılık

11 dolar 45 cent teklif etmiş, ancak teklif Ecevit Hükümeti zamanında da, İrmak Hükümeti zamanında da reddedilmişti. Bakanlık, tutumunda ısrar ettiği takdirde Mobil'in sermaye ihraç izninin iptal edilebileceğini açıkladı.

- Dört CHP'li İstanbul Milletvekili, Vahit Çalın, Necdet Ökmen, Metin Tüzün ve Engin Ünsal «devrimcilere yöneltilen faşist saldırılarla ilgili» bir meclis araştırması istediler.

28 Aralık 1974

- Demirel, Milliyetçi Cephenin hükümeti kurmaya talip olduğunu resmen açıkladı. AP Genel Başkanı ve Milliyetçi Cephenin gayri resmi lideri, «Ya hükümeti kursunlar, ya da bize engel olmasınlar» dedi.
- İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yayınlanan son raporda Türkiye, örgüte dahil ülkeler arasında pahalılıkta dördüncü sırayı alıyor. Tüketim mallarının fiyat endeksleri esas alınarak hazırlanan raporda yüzde 41,4'lük bir fiyat artışı ile İzlanda birinci, yüzde 26,2 ile Japonya ikinci, 25,7 ile Portekiz üçüncü durumdadır. Türkiye'yi yüzde 24,8 ile İtalya izliyor. Türkiye'deki fiyat artışı oranı ise yüzde 25,4.

- Kıbrıs'ta askerî harekât sırasında ölen Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarının ailelerine Kıbrıs'ta birer ev veriliyor.

- İran, Almanya'da Daimler - Benz (Mercedes) ve BMW'den sonra şimdi de İtalya'da Fiat'ın hisselerinin yüzde 50'sini almak üzere harekete geçti. Şahin listesinde daha 21 İtalyan şirketinin bulunduğu bildiriliyor. İran kaynakları ise haberi yalanlıyor.
- DPT'nin yayınladığı bir rapora göre, 1974 yılında özel sektör yatırımları üçüncü beş yıllık planın öngördüğü hedefleri aştı ve yüzde 123,8 oranında gerçekleşti. Kamu Sektörü yatırımları ise plan hedeflerinin ancak yüzde 83,2'sine ulaştı.

29 Aralık 1974

- Kilis'te Hacı Derviş Camii diye anılan eski bir camii yıktırmak ve yerine işhanı yaptırmak isteyen Kilisli bir işadınının evi, mağazası ve ayrıca Kilis Kaymakamlık Binası, binlerce Kilisli tarafından taşlandı ve kısmen tahrip edildi. Bazı MSP'liler ve AP'lilerin önyak oldukları olaylar için gazeteler «minyatür bir 31 Mart Vak'ası»

nitelemesini yaptılar.

- Milliyetçi Cephe tartışmaları, karşılıklı suçlamalarla ve sonuçsuz olarak sürüyor. Bozbeyli, bu girişimi «fesat cephesi» olarak adlandırırken AP Genel Başkan Yardımcılarından Sabit Osman Avcı da, Celal Bayar'ın AP'yi destekleyeceğini iddia etti. Ancak bu iddia Bayar'ın basın sözcüsü

tarafından hemen yalanlandı.

● Yunanistan'da geçen ay, 80 istinaf mahkemesi yargıcının topluca aldıkları karardan sonra, 1967 Darbesinden Cuntanın yıkılışına kadar, Faşist Yunan Cuntasında yeralanların yargılanmasına başlandı. Papadopoulos, Pattakos, Makarezos, Ladas ve Ruloğalis «vatana ihanet» ile suçlanıyorlar. Yunan Ceza Kanununa göre bu suçun cezası : ölüm.

● AP ve CGP Gençlik Kolları Başkanları, Ülkü Ocakları ile fikir birliği içinde olduklarını açıkladılar.

● Ecevit'in Kıbrıs gezisi yaklaşırken Rum basınında Ecevit'e karşı hücumlar arttı. Bu arada, Kıbrıs Rum yönetimi de, Türk jetlerinin Kıbrıs göklerini ihlâl ettiği gerekçesiyle Birleşmiş Milletler nezdinde bir protesto bildirisi yayınladı.

Sözde «millî» savaş sanayii

Ali Doğu

Kapitalist toplumda âcil yurt sorunlarına el atma zamanını, biçimini ve sırasını, burjuvazinin çıkarları belirler. Bunun en yeni ve açık örneklerinden biri, geçen ay yeniden alevlenen «millî (!) savaş sanayii» sorundur.

«Millî savunmamızı güçlendirme» ve «millî savaş sanayiiimizi kurma» yolunda ilk adımlar bundan beş altı yıl önce Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının kurulmasıyla atılmıştı. Onun hemen ardından Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ve geçen yaz Kıbrıs olayları sırasında da Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı kurulup faaliyete geçti. H. ve D.K.G. Vakıflarının ellerinde biriken paraların ilk elde kimin işine yarıyacağı o zamandan belliydi : bu paralarla dışardan, yani emperyalist ülkelerden bol uçak, gemi ve sair savaş araç ve gereçleri satın alınacaktı. Yani NATO sistemi çerçevesinde saptanan «yurt savunması» ihtiyaçları adına, emperyalist savaş sanayilerinin çoğu yükte hafif bahada ağır ürünlerine yeni bir tüketim pazarı sağlanacaktı. Ama bu «büyük işe» güçlendirme vakıflarının da gücünün yetmeyeceği biliniyordu. Sonunda asıl yük yine devlet bütçesine binecekti. Hem öyle bir yük ki, meselâ Kıbrıs çıkartmasından iki ay önce, Hava Kuvvetlerini «güçlendirme» yle ve bazı Batılı uçak şirketlerinin Türkiye'de «uçak sanayii» kurma teşebbüsleriyle ilgili bazı karışık pazarlama faaliyetleri basında tartışma konusu olduğunda, eski H.K.K. Muhsin Batur bile «güçlü» bir hava kuvvetine sahip olmanın gereğine değinirken, bu uğurda «Türkiye'nin ekonomisini mahvetmeye kimsenin hakkı olmadığı» nı söylemeyi uygun görmüştü.

Bu bakımdan başlangıçta sorun, bir yanıyla, «yurt savunması» adına

silâhli kuvvetleri güçlendirme kaygusunun yurdun ekonomik ve sosyal kalkınmasını aksatıp aksatmayacağı; bir başka deyişle, Türkiye halkının uzun vâdeli gerçek çıkarlarının —ve bu arada gerçek anlamında yurt savunmasının— NATO'nun siyasî ve askerî hedeflerine feda edilip edilmeyeceği idi. Bir başka yanıyla da sorun, daha geniş planda, yurdun ekonomik potansiyelinin tüm madde ve insan kaynaklarıyla yine «yurt savunması» adına emperyalist «dost» larımızın ekonomik çıkarlarına âlet edilip edilmeyeceği, o çıkarların tekerine bağlanıp bağlanmayacağı idi.

Bir ülkenin savunma gücünün gerçekte o ülkenin ekonomik potansiyeliyle, özellikle sanayiinin üretim gücü ve bağımsız teknoloji düzeyi ile orantılı olduğu ortadadır. Yurt savunmasının gerçek ve kalıcı teminatı, yurdun ekonomik gücünün **yurt için** ve her bakımdan **tam kapasiteyle** harekete geçirilmesidir. Bunu aksatan, yani ekonomiyi türlü tezahürleriyle zaafa uğratan, kalkınmayı yokuşa süren, kalkınma sürecinin ekonomik ve sosyal önceliklerini erteleyen her faaliyet —isterse savunma kaygusuyla olsun— uzun vâdede **yurt savunmasının da** zararına sonuçlar doğurmayı mahkûmdur. Bu tür «güçlendirilmiş» savunma gücü olsa olsa NATO'nun savunulmasına ve NATO hesapları çerçevesinde yer alan birtakım girişimlere yarar.

Öte yandan «savunma gücümüzü arttırma» gerekçesiyle girişilen her yeni dış harcama, emperyalist sanayilerin ürünlerine sürekli yeni talep yaratır. Bu bakımdan NATO çerçevesinde saptanan «savunma ihtiyaçları»nın, gerçekte, NATO'da başı çeken ileri sanayi ülkelerinin ekonomik ihtiyaçlarının bir fonksiyonu olması kaçınılmazdır.

Nitekim bundan iki ay önce Fransa ile ABD arasında bazı NATO ülkelerine pahalı savaş uçakları satma konusunda patlak veren kavgâ, savunma «ihtiyaç» larının ve «kıstas» larının ne gibi çıkarlara âlet edildiğini gözler önüne sermiştir. İleri sanayili kapitalist ülkeler yalnız NATO üyesi ülkelere değil, ellerinde her türlü lükse harcanacak bol para olan —İran, Suudî Arabistan, vs. gibi—, ya da başlarına mevzii soğuk ve sıcak savaş belâsı sarılmış —Mısır, Türkiye, Yunanistan, vs. gibi— ülkelere de silâh satmak için birbirleriyle kıyasıya yarışmaktadırlar. Bu yarıştaki ortak hedefe varabilmek, hep birlikte mümkün olduğu kadar çok silâh satabilmek için de (özellikle kapitalist ekonomilerde işsizlik ve enflasyon krizinin alabildiğine azdığı şu dönemde), müşteri durumundaki ülkeler arasında sürüşmelerin canlı tutulmasına olağanüstü çaba harcanmakta, gerektiğinde yeni yeni sürüşme ve çatışma konuları yaratılmaktadır. Dolayısıyla bu gibi ülkelerin savunma ihtiyaçlarını karşılamak için silâhli kuvvetlerini «güçlendirme» çabaları, bu yolda giriştikleri büyük harcamalar —halklarının katlanmak zorunda kaldığı türlü fedakârlıklar—, emperyalist ülkelerin az gelişmiş ülkeleri kendi çıkarları (emperyalist ülkelerin çıkararı) doğrultusunda içine ittikleri «silâhlanma yarışı»nın doğrudan bir parçasıdır; aynı zamanda, az gelişmiş ülkelerin emperyalist çıkarlara aykırı düşecek bağımsız gelişme potansiyellerini baltalayıcı bir etken olarak değerlendirilmelidir. (Bak. «Silâhlandırma Yarışı», İLKE, sayı : 10)

Böylece Türkiye'nin «savunma gücü»nü arttırma ve Vakıflar sorunu bu emperyalist çıkarlar doğrultusunda ilk aşamada **tüketime** dönük bir

sorun olarak kendini dayatmaktaydı. Giderek Kıbrıs çıkartması sırasında ve hemen sonra, yeni bir aşamaya ulaştı. İş adamlarının, bankaların, büyük sanayi kuruluşlarının isimlerini reklâm ederek Vakıflara büyük paralar «ihsan» ettikleri, adı sanı bilinmeyen işçilerden, memurlardansa maaş bordrolarından kesintiyle zorla «bağış» toplandığı, grevlerin «gönüllü» ertelendiği o şanlı «millî birlik ve beraberlik» günlerinde, özel sektör yeni taleplerle ortaya atıldı. Bütün ülkede —işçisiyle, işvereniyle— topyekûn bir **ekonomik seferberlik** dönemi açılmalıydı! Özel sektör bu yolda kendine düşen görevi bihakkın ve lâyıkıyla yerine getirmeye hazırdı ve talipti!

Ve çok geçmeden, özel sektörün «bihakkın» yerine getirmeye hazır olduğu görevler arasında «millî» savaş sanayiinin kurulmasına katkıda bulunmanın da yer aldığı görüldü.

25 Ağustos 1974 tarihli **Tercüman**'dan : «Bir iş adamı Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına 180 bin, Donanma Vakfına 150 bin lira bağışladı. Yurtta uçak sanayii kurulduğu takdirde, bunun için karar alınmasından faaliyete geçilene kadar Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına her yıl yarım milyon lira bağışlayacak!» Aynı iş adamının demeci . «Türk ordusunun Kıbrıs'taki başarısı ile milletimizin böyle bir dâvada birlik beraberlik içinde olmasından gurur duyuyoruz. Kurulacak ağır sanayide de yine vatandaş olarak devletin yanında yer almayı böyle bir dâvada vazife addediyorum. Özel teşebbüsteki birçok maddî durumu kuvvetli şahıs ve şirketlerin de bu yolu benimseyeceklerini tahmin ediyorum. Türkiye dışı karşı beraberlik ve kardeşlik duyguları içinde daima muzaffer olacaktır.»

26 Ağustos 1974 tarihli yine **Tercüman**'dan : İstanbul Safra Köyünde İmbat Makine Sanayii A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanının demeci : «Tesislerimiz genel makine imalâtına dönük bir kuruluştur. Bu tesislerde Batı ülkeleri standartları ölçüsünde 3600 ton kapasiteye kadar hidrolik presler imal edilmektedir. Sanayi dalındaki bu güçlü kapasiteye dayanarak, ilgili makamlar gerek duyduğu ve bize talimat verdiği andan itibaren çok kısa bir sürede tesislerimizi ağır silâh ve uçak sanayiinin bazı önemli parçalarını seri hâlinde imal edecek duruma getirebiliriz.»

28 Ağustos 1974 tarihli **Yeni Ortam** gazetesinden : «İzmir Ticaret Odası Başkanı Hasan Güven yaptığı açıklamada refahın ancak kuvvetini ispat eden uluslarda devamlılık göstereceğini belirterek, 'Bu husus tüm ulusun maddî ve manevî olanaklarını birleştirmesi ile gerçekleşebilir', demiştir.

«Millî harp sanayiinin kurulmasını yalnız devletin imkânlarına bırakmanın arzu edilen sonucun kısa zamanda alınmasını sağlamıyacağı görüşünü savunan Borsa Başkanı şöyle demiştir : 'Askerî gücümüzün devamlılık arzedebilmesi için ağır harp sanayiinin kurulmasında bütün milletin imkânları nisbetinde yardımda bulunması gerekmektedir. Harp sanayiimizi en mükemmel hâle getirme zarureti ortadadır... Ekonomik bakımdan Kıbrıs ekonomisini millî ekonomimiz ile bütünleştirmemiz gerekmektedir. Bu konuda iş adamlarımıza yeni ve önemli görevler düşmektedir. Bir ülkenin siyasal ve askerî gücü büyük ölçüde ekonomik güce bağlıdır. Bu gerçeğin bilinci içinde, ekonomik gücümüzü yükseltmek en önemli sorunumuz olmalıdır. Kıbrıs barış harekâtının yeniden ve tüm heybeti ile bir

kere daha ortaya koyduğu millî beraberliğin ekonomik kalkınma savaşı-
mızda da devam etmesi en içten arzumuzdur.»

İrili ufaklı, tekelci ya da tekel - dışı sermaye çevrelerinin ne istedik-
leri açıldı: «yurt savunması» nı ve «savaş gücü» nü sağlama bağlama so-
rununun tüketim düzeyinin ötesinde, üretim düzeyinde ele alınması; bu-
gün fiilen devlet tekelinde olan savaş sanayii alanının özel sektöre açıl-
ması; savaş sanayiini geliştirme çabalarına devletçe hız verilerek bu alan-
da da devlet - özel sektör işbirliğinin (yani devlet eliyle besleme özel sek-
törcülüğün) geliştirilmesi, korunup kollanması; «siyasî ve askerî gücümü-
zü» artırma adına «ekonomik gücümüzü» n yükseltilmesi ve «iş adamları-
mıza yeni ve önemli görevlerin düştüğü» bu «en önemli sorunda», «tüm
ulusun maddî ve mânevî olanaklarının birleşmesi» nin sağlanması, yani
özel sektörü teşvik ve kayırma, genel çalışma hayatında disiplin : iş adam-
larına her türlü «katkı» imkânı sağlanırken, işçi sınıfının ekonomik ve si-
yasî hareketinin zaptü rapt altına alınması!

Kısaca, üretimi ve tüketimi sağlam teminata bağlanmış bâkir bir
alanda mutlak ve emin KAZANÇ! Sermaye sahiplerinin «imkânları nisbe-
tinde» «bütün millet» adına para kazanmaları; emek güçlerinden gayri
«sermayesi» olmayanların «imkânları nisbetinde» «bütün millet» adına ve
Kıbrıs «barış hareketi» nin «heybeti» nden gözleri yaşara yaşara, «eko-
nomik gücümüzü yükseltme» uğruna kendilerini harcamaları!

Lâkin iş adamlarının sözcülerinin o «millî birlik ve beraberlik» gün-
lerinde patlattıkları bu demeçler boşa söylenmiş lâflar değildi. Nitekim
aradan bir kaç ay geçtikten, CHP - MSP koalisyonu bozulup —ve anlaşıl-
an, biraz da, yeni ekonomik seferberlikte ve yeni kurulacak savaş sana-
yiinde önü almak isteyen sermaye guruplarıyla onların arkasındaki ya-
bancı sermaye çıkarları arasındaki çatışma nedeniyle bozulup— ülke ve
yurt sorunları, Parlamentodan güven oyu alamadığı halde kimin güvenine
sahip olup da iş başında kaldığı bilinmeyen (ya da çok iyi bilinen!) bir
«hükümet» in eline kaldıktan sonra, Savunma Bakanı bütün iş âlemi tem-
silcilerinin katıldıkları bir seminer toplantısında, yeni «hükümet» in bu «en
önemli» konudaki görüş, niyet ve «karar» ını açıkladı: «hükümet», Kıbrıs
olayından sonra Yunanistan'la çıkan yeni durumu ve Amerikan askerî yar-
dımının kesilmesi (!) sorununu da herhalde gözönünde tutarak, savaş «sa-
nayii» ni kurma ve geliştirme yolunda gayretlere hız verecekti. Bunun için
çalışmalara başlanmıştı. «Hükümet», ayrıca, «savaş gücümüz» ü artırma
gayretlerine özel sektörün de katılmasını sağlamak üzere, mevzuatta de-
ğişiklikler yapılması gerektiği görüşündeydi. Bu yolda da çalışmalar ya-
pılıyordu. Bu arada Parlamentodan güven oyu almadan ülkenin «en önem-
li» bir sorununa el atan müstafi hükümetin Güven Partili Savunma Baka-
nının dediğine göre, «yurdun savunulması bir bakıma yurttaki sanayiinin
savunulması demektir; dolayısıyla özel sektör bu savunma gayretinde ken-
dine düşeni yerine getirmeliydi.»

Böylece, genel olarak yurt çıkarının özel sektörün çıkarında münde-
miş, özel olarak yurt savunmasının özel sektör çıkarıyla özdeş olduğu gö-
rüşü bir kere daha, «en sorumlu» bir ağızdan dile getiriliyordu. Yurt sa-
vunması, sanayinin de savunulması demek olduğuna göre —hele savaş

sanayii alanı özel sektöre de açıldıktan sonra— artık özel sektör adına yapılacak ya da yapılmayacak herşey «yurdun savunulması» adına yapılmış ya da yapılmamış olacaktı! Vakıflarda toplanan paraların devlet - özel sektör karma girişimlerine, hazır sermaye olması «yurt savunması» adına olacaktı; özel sektörün doğrudan doğruya savaş sanayii alanındaki girişimlerinden gayri, savaş araç ve gereçleri üretimiyle ilgili özel yan sanayiilerin teşviki —vergü indirimleri, hazine sübvansiyonları, vs.— hep «yurt savunması» adına olacaktı; toplu sözleşmelerde işçi talepleri karşısında direnme, grev ertelemeleri, kimi «kanunsuz» grev yapan işçilerin üzerine polis ve asker sevketmeler, vs., hep «yurt savunması»nın bir gereği olacaktı; hattâ «millî güvenlik» gerekçesiyle grev yasağı olan iş kollarında özel sektöre yeni ve tatlı kâr alanları açılırken, işçilerin «aşırısı» ücret taleplerinin ve bunu sağlamak için greve gitmelerinin «millî güvenliği tehlikeye sokabileceği» iş kolları listesine, yenileri eklenebilecekti. Ve bütün bunlarda iş adamlarıyla onların vefakâr, güvenilir dostları politikacılar, kendi bencil sınıf çıkarlarını değil, «yurdun çıkarı»nı gözetiyor olacaktı!!!

Hesap ve hedef apaçık ortadadır. Devlet ve özel sektör çıkarlarının «özdeşliği» temeli üzerinde tekelci devlet kapitalizminin faaliyet alanı genişletilmek istenmektedir. Bu yoldan devlet - özel sektör iş ve elbirliğiyle kurulacak büyük karma sanayi kompleksiyle ülkede faşizmin altyapısı da oluşturulup sağlama bağlanacaktır. Ve bu da, yine, sermaye sınıfının **özel çıkarı** adına değil, «yurt çıkarı» ve «demokrasinin geleceği» adına olacaktır!

Bu arada soruna bir de, yukarda da değindiğimiz gibi, emperyalizmin kısa ve uzun vâdeli ekonomik çıkarları açısından bakmak gerekir. Zira Türkiye'de kurulması istenen savaş «sanayii» sadece özel sektöre yeni bir kazanç alanı açmakla kalmıyacak, emperyalizmin de çıkarına sonuçlar verecek, ülkeyi bütün bütün dışa bağımlı kılacaktır.

Herşeyden önce, özel bir uzmanlık konusu olan savaş sanayii alanının da Türkiye'nin bugünkü ekonomik ve sosyal yapısıyla içerde üretime geçmek, emperyalist ülkelerden yatırım malı, hammadde ve teknoloji ithalâtının hacmini ve hızını arttıracaktır. Bu, emperyalizmin doğrudan çıkarıdır — özellikle, içinde yaşanılan büyük ekonomik kriz koşullarında. İkincisi, Türkiye «karma ekonomi»sinin sermaye ve teknoloji düzeyi, savunma ihtiyaçlarının tamamını karşılayacak bir üretim kapasitesi yaratmaya yeterli değildir. Bu nedenle yabancı sermayeye de ihtiyaç duyulacaktır. Nitekim Savunma Bakanı açıklamasında bunu itiraftan çekinmemiştir. Dolayısıyla emperyalist ülkeler sermayesi Türkiye'de bu alanda da doğrudan yatırımlara girişecek demektir. (Çeşitli yabancı «uzman» şirketlerin burda uçak sanayii kurmak için giriştikleri türlü karışık teşebbüsler ve pazarlıklar nicedir sürüyor.) Zaten konunun ne zamandır kapalı kapılar ardında oluşturulduktan sonra şimdi —Kıbrıs ve Kıta Sahaneliği sorunları nedeniyle Türkiye ile Yunanistan arasında gerginliğin türlü yollardan canlı tutulduğu bir sırada— piyasaya sürülmesinin ana hedeflerinden biri de budur. Devlet - özel sektör - yabancı sermaye elbirliğiyle Türkiye'de kurulacak savaş sanayii, Avrupa'nın kapitalist ülkeleri elinde birikmiş Euro-

dolarlarla İran ve Suudi Arabistan (hattâ Libya) gibi petrol zengini ülkelerin ellerine geçen ve daha da geçecek milyarlar tutarında petro - dolarlara aranan geniş emperyalist yatırım alanlarından birisidir.

Vaktiyle —daha bir iki yıl öncesine kadar— «savaş gücümüz» ün ve «savunmamız» ın teminatını NATO «müttefiki dostlarımız» ın «yardım» larında görenler, bunun tersini savunanlara en olmadık suçlamalar yöneltirlerdi; bugün millî ve bağımsız savaş gücü ve savaş sanayiinin mutlak zorunluluğunu savunmakta kimseden geri kalmıyorlar. Çünkü şimdi burjuvazinin önüne sözümona «millî» ve «bağımsız» savaş «sanayii» nden para kazanma fırsatı çıkmıştır!

Oysa burjuvazinin bu yeni alanda tatlı para kazanma hevesi, yurt ekonomisini daha da dışa bağımlı kılarak halkın günlük maişetini ve geleceğini büsbütün uluslararası kapitalizmin kuyruğuna takmaktan başka sonuç vermeyecektir. Mevcut ekonomik ve sosyal yapı çerçevesinde kurulup geliştirilecek savaş «sanayii», emperyalist sanayilerin taşaronlyuğunu yapmaktan öte bir anlam taşımayacaktır. Buysa, gerçek anlamında kalkınmanın ve sanayileşmenin «sanayileşme» adına yokuşa sürülmesi, emperyalizmin yeni ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda «sanayileşme»dir. Zira bizim tüm çıkarı yabancı çıkarlara bağımlı kıcıkırık burjuvazimiz, ağababası emperyalizme milyon kazandırmadan, Türkiye'nin emekçi halkının emek gücünü ve hünerini —maddî ve manevî enerjisinin tümüne yakın bir kısmını— yabancılara sömürmeden kendisi bir kuruş kazanamaz. Kendisi kapitalist yeniden - üretim ve özel sermaye birikimi için muhtaç olduğu o bir kuruşu kazanırken de yabancı çıkarlara milyon kazandırarak yurdun sosyal yeniden - üretim ve sosyal birikim kapasitesini, yani gerçek anlamda sanayileşmesini, baltalamaya mahkûmdur.

Ama işin bu yanı, bizim ancak para kokusu aldıkları zaman «yurtseverlik» damarı kabaran iş adamlarımızla her «olağanüstü» durumun hacıyatmaz fedailerî siyaset adamlarımızı hiç mi hiç ırgalamıyor. Zira bütün bunlar, onların açısından, yurt çıkarını özel sektör çıkarıyla özdeş, özel sektörün çıkarını da emperyalizmin çıkarlarında mündemiç sayan işbirlikçi burjuva dünya görüşünün kaçınılmaz «olağan» tecellisinden başka birşey değildir!

— 30 Aralık 1974 —

● Bankaların halkın küçük tasarruflarını toplayabilmek amacıyla dağıttıkları ikramiye ve hediyeler sınırlandırıldı. Bankaların dağıtacakları ikramiye miktarı toplam tasarruflarının yüzde 2,5'ünü aşamayacak. Karar, büyük bankaların, küçük bankaların rekabetinden kurtulmak için yaptığı baskılar sonunda alındı.
● MHP İstanbul il gençlik örgütü bir bildiri yayınladı ve «kapitalist»

düzenin koruyucu militanı değiliz», «kiralık katiller değiliz» dedi. Bildiride «Yolumuzu ülkenin sosyo-ekonomik gerçeklerine uygun olarak çizdik» deniliyor.
● Başbakanlık bir açıklama yaparak öğrenci Şahin Aydın ve işçi Hüseyin Örek'in öldürülmeleri ile ilgili olarak 18 kişinin gözaltına alındığını bildirdi. Açıklamada, olaylar, «saldırı» olarak değil, «sağ - sol çatışmasının

sonuçları» olarak gösterildi.

- Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri, Leonid Brejnev'in, Mısır'a yapacağı gezi, ani bir kararla iptal edildi. Bazı kaynaklar, Brejnev'in gezisini iptal etmesine «Enver Sedat'ın ABD yanlısı politikadan vazgeçmemesinin» yolaçtiğini belirttiler.
- ABD Başkanı Ford'un CIA'nın ülke içi faaliyetlerini yeren ve

denetlenmesini isteyen konuşmasından sonra CIA üst kademelerinde istifalar patlak verdi. Karşı - Casusluk Bölümü şefi James Aggleton'dan sonra aynı bölümde görevli şef yardımcılarında Raymond Rocca, William Hood ve Newton Miller'in de istifa ettikleri bildiriliyor. Observer Dergisi «olay bir ikinci Watergate olabilir» şeklinde bir yorum yaptı.

1 Ocak 1975

- CHP Millet Meclisi Grup Başkanvekilllerinden Necdet Uğur, bir hükümet kurma olanağını araştırmak üzere parti lider kadroları ile görüşmeye başladı. CHP'nin bu sürpriz girişiminden sonuç alınacağı sanılmıyor. Bunu Ecevit de kabul etti ve «Biz iyi niyetimizi ispatlamak istiyoruz» dedi.

● ABD'de, 1934 yılından beri yürürlükte olan altının serbestçe alınıp satılamaması yasası yürürlükten kalktı. Ancak altına «beklenen hücum» olmayınca altın fiyatlarında hızlı bir düşüş başladı. Bir ons altın 195 dolardan, 182 dolara düştü. Borsalar, bu fiyatın 150 dolara kadar düşebileceğini bildiriyor.

- Etyopya'da, 20 Ekim'de, askerî yönetim tarafından açıklanmış olan «sosyalleştirme» tedbirlerinin ilk adımı atıldı ve ülkedeki bütün bankalar, sigortalar ve benzeri malî

kuruluşlar kamulaştırıldı. Askerî Konsey, toprakların da kamulaştırılacağını açıkladı. Etyopya'da toprakların yüzde 15'i devrik imparator Haile Selâsiye'ye, yüzde 20'si aşiret reislerine, beylere, yüzde 20'si kiliseye, geri kalan yüzde 35'i de devlete ait.

- Kahire'de binlerce işçi Sedat yönetimini protesto etti. Özgürlüklerin yok edildiğini, ücretlerin düşük olduğunu belirten protestocu işçiler, Başbakan Abdel Aziz Hicazi'yi kastederek, «Nazî idaresi, Hicazi idaresinden iyidir» şeklinde bağırdılar. Protestocular, kendilerine engel olmak isteyen polisi de taşlarla püskürttüler.

● İngiliz Hükümeti tutuklu bulunan 170 İRA militanını serbest bıraktı. Protestan azınlık hükümetin davranışını «Teslim olma» ve «Kandırmaca» olarak niteledi.

- Küba devrimin 16. yıldönümü kutlanıyor.

2 Ocak 1975

- Sıkıyönetim Ankara, İstanbul, İzmir ve İçel'de bütün partilerin milletvekillerinin oybirliği ile bir ay daha uzatıldı.

● Ecevit Kıbrıs'ta... CHP Genel Başkanı, Denktaş'ın davetlisi olarak çıktığı gezinin ilk etabı olan Magosa'da törenle karşılandı. Ecevit'e gezisi sırasında iki askeri

muhrip refakat etti. Ecevit, Magosa'da yaptığı konuşmada, Makarios'un meşru bir lider olmadığını iddia eden deyimler kullandı.

- Watergate Skandalı ile ilgili dava sona erdi. Jüri, Ford tarafından affedildiği için yargılanmaktan kurtulan Nikson hariç dört

Watergate sanığını suçlu buldu. Sanıklar, eski Adalet Bakanı John Mitchell, H. R. Haldeman, Robert Mardian ve John Ehrlichman.

● Ankara Ticaret Odası tarafından düzenlenen «Türkiye Millî Harp Sanayi Semineri» nde, yasalarda gerekli değişiklikler yapılarak özel sektörün de silâh imal etmesinin

sağlanması önerildi. Seminer'de konuşan Millî Savunma Bakanı İlhami Sancar, aynı görüşü benimser yönde bir konuşma yaptı.

● Libya Başbakanı Abdüsselâm Callud, Türkiye'yi resmen ziyaret etmek üzere Başbakan İrmak'ın davetlisi olarak Türkiye'ye geldi.

Küba Devrimi'nin 16. yılı dolayısıyla Küba'nın iktisadî gelişmesini, devrimci iktidar altında sağlanan kazançları ve bunun elde edilmesinde Küba'nın sosyalist ülkelerle yaptığı geniş işbirliğini anlatan, Kübalı bir iktisatçının bir yazısını yayınlıyoruz.

Devrimci Küba'nın iktisadî gelişmesi

Onelda Alvarez

(Havana Üniversitesi
Dış İktisadî Araştırmalar
Merkezi Bölüm Başkanı)

Küba ekonomisini büyük çapta etkileyen iki olay vardır : Karşılıklı İktisadî Yardım Konseyi (ülkemizde COMECON adıyla tanınan örgüt) ile sıkı ilişkimiz, ve özellikle 13'üncü Sendika Kongresine uygun olarak iktisadî yönetimde gerçekleştirilen değişiklik. Bunlardan ilki dış iktisadî ilişkilerimizle ilgilidir, ikincisi de iç sorunlarımızla. Ama ikisi birbiriyle yakından bağlantılıdır ve iktisadî gelişmemizde bir dönemin sonu ve bir diğersinin başlangıcını temsil etmektedirler.

Ve devrim sonrası iktisadî gelişme, ancak Kuzey Amerikan emperyalizminin yarım yüzyıllık yeni - sömürgeci egemenliği çerçevesi içinde, doğru olarak algılanabilir. Devrimci hükümet, o yılların mirasını silmek ve bağımsız bir ekonominin temellerini atmakla başlamıştı.

ABD'nin iktisadî egemenliği siyasî bağımlılığa yol açıyordu 1958'de ABD, ithalâtımızın yüzde 70'ini ve ihracatımızın yüzde 60'dan fazlasını

elinde tutmaktaydı. Yüksek verime sahip ABD endüstrisinin ürettiği malların ülkeye serbestçe girmesi, kendi endüstrimizin gelişmesi için yer bırakmıyordu. Endüstrimiz en fazla, ABD endüstrisinin, ithal edilen (çoğu ABD'den) hammadde, yarı mamul maddeler ve makinelere dayanan bir eklentisi olabiliyordu. Hatta, Küba son derece verimli tarıma elverişli olduğu halde, yiyeceklerimizin bile yüzde 25'inden fazlasını ABD sağlamaktaydı.

Şu rakamlar da var: 1958'de Latin Amerika'daki tüm ABD yatırımlarının yüzde 11'ini (Brezilya'da da aynıydı) teşkil eden ABD'nin Küba yatırımları, bir milyar doları aşmıştı. Bir zamanlar gelişen ticareti destekleyen bu durum, emperyalizme iktisaden bağımlı olmamızda başlıca faktördü. Bu tersine dönmüş bir iktisadî yapı anlamına geliyordu: 1958'de Amerikan yatırımlarının yüzde 30'u (başlıca şeker kamışı olmak üzere) tarımda, yüzde 30'dan biraz fazlası hizmet endüstrisinde, yüzde 16'sı petrol rafinerilerinde, ve yüzde 12'si madencilik ve imalâtta idi. Bu, bizim iktisadî ihtiyaçlarımızın tümüyle haricindeydi. Endüstrimiz, olduğu kadarıyla geriye, çoğu kez ABD fabrikaları için parça imal etmek zorundaydık ve bu düzen ne iş, ne de döviz getiriyordu.

Bu ülkeye emperyalizmin girişinin sonuçlarından sadece biriydi. Diğer ise tekelci kapitalizme has bir sosyal ve iktisadî ilişkiler dizisiydi: 1958'de toprak sahiplerinin, yüzde 0.5'i (latifundistler) ekilebilir arazinin üçte birini, kontrol ediyor, buna karşılık yüzde 79'u toprağın ancak yüzde 15'ini elinde tutuyordu.

Devrimci hükümet 1959'da yönetimi devraldığı zaman, bu sorunlarla uğraşmakta tereddüt etmedi. İlk adımı 1959 ve 1963 kanunlarıyla resmîleştirilen tarım reformuydu. Reform devrimci devlete toprağın yüzde 70'i ve tarımsal üretimin yüzde 80'i üzerinde denetim hakkı verdi. Engeller ortadan kalkınca tarım düzeldi ve köylü gelirleri oldukça arttı.

1960'da ABD hükümeti Küba şekeri için ithalât kotasını kesti ve yabancı petrol rafinerileri bizim tekel fiyatından daha düşüğe aldığımız Sovyet ham petrolünü işlemeyi reddettiler. Bunu ABD ve müttefiklerinin koyduğu iktisadî abluka izledi. Ama biz yılmadık ve sosyalist ülkelerin uluslararası dayanışması bize emperyalistlerin planlarını boşa çıkartma imkânı verdi. Sovyetler Birliği'nden petrol, diğer sosyalist ülkelerden hammadde, makineler ve gıda maddeleri alıyorduk ve Küba şekeri yeni ve daha avantajlı bir pazar bulmuştu.

İktisadî saldırı yenilgiye uğradı. Ablukaya cevabımız 1960 Ağustos ve Eylülünde başlıca ABD yatırımlarının ve bir ay sonra da, emperyalist boykota katılan Küba kapitalistlerinin başlıca işletmelerinin devletleştirilmesi oldu. Devlet böylece tüm endüstriyel kapasitenin yüzde 80'ini denetim altına almış oldu. 1963'e gelindiğinde Küba'nın iktisadî geriliğinin temel sebepleri olan emperyalist egemenliği ve latifundia sorununu ortadan kaldırmıştık.

Ancak, ekonominin maddî temelleri henüz belirgin olarak değişmemişti. Yapılacak ikinci iş, tek yönlü ve bölük pörçük olan iktisadî yapıyı, teknik geriliği, kalifiye işçi eksikliğini (halkın neredeyse yüzde 30'u okuma yazma bilmiyordu), dış ticaretimizdeki bağımlılığı ve sağlıksızlığı yen-

mektir. Ve bütün bu geçmişten miras kalan zorluklara yenileri eklendi. Bir kere, acınacak derecede yetersiz bir altyapı vardı — geçen 15 yılda tüm tarihimizdekinden daha fazla yol yaptık. Sonra, yakıtımız ve hidroelektrik enerjimiz hemen hemen hiç yoktu. İşte bu durumda, halkın çoğunluğunun durumunu hızla düzeltmeliydik ki, onlar da üretim ve kamu hayatında etkili katkıda bulunsunlar. Bu, sağlık hizmetlerini genişletmek, yeni çocuk - bakım merkezleri açmak ve bunun gibi işler anlamına geliyordu. ABD emperyalizmine yakınlığımız da bizi savunmaya büyük çapta pay ayırmaya zorladı.

Durum böyleyken, kendimizi devrimi korumaya adadık. İktisadî analiz ve planlama için de fırsatlar pek azdı. Yine de, sosyalist dönüşümümeze ve uluslararası sosyalist işbirliğine güvenerek ve yeni devlet mekanizmasını kullanarak, halkımız bu «yaşama savaşı» devresinde bile istikrarlı bir gelişme planını izleyebildi. Uluslararası sosyalist işbirliğinin Küba'nın iktisadî gelişmesindeki rolünü işte bu ışık altında değerlendirilmelidir.

Sosyalist ülkeler bize kredi vermişler, araştırma ve proje planlamasında yardım etmişler, makine, araç ve uzman personelle desteklemişlerdir. Kredi anlaşmaları temeline göre inşa edilen işletmeler Küba'nın malıdır ve tabii, kâr transferi gibi bir sorun yoktur. Bunun yakın bir örneği 1 Ocak 1976'dan başlayarak Küba malları ile 25 yılda ödenecek olan 300 milyon rublelik Aralık 1972 kredi anlaşmasıdır.

Herşey bir yana, sosyalist ülkelerle işbirliği, bize dış borçlar sorunumuz, çoğu gelişen ülkelerde büyük endişelere yol açan bu sorunu, çözmemize yardımcı olmaktadır.

Sosyalist ülkeler bize bilimsel ve teknik yardım göndermişlerdir. Sovyetler Birliği, Çekoslovakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Bulgaristan'dan binlerce uzman 1967 - 71 arasında Küba'ya gönderilmiş ve bizim yüzlerce uzmanımız bu ülkelerde eğitim görmüştür. Genellikle başka ülkelere verilmeyen toplam 381 takım teknik bilgi sistemi aldık.

Ve böylece, Küba ekonomisi iyi bir yönde gelişmektedir. 1971 ve 1972 de gayrisafi millî hasılamız yüzde 8 oranında artmıştır.

Deneyler bizi inandırmıştır ki, bağımsız sosyalist ekonomimiz, ihracatı yükseltmek için önemli geleneksel bir ürün olan şeker üretiminin genişletilmesi, ağır endüstrinin temellerinin atılması ve tarımın çeşitlendirilmesiyle birleştirmelidir. Bütün bu kollarla Küba, sosyalist ülkelere kardeşçe yardım almaktadır.

Tarıma özel dikkat gösterilmektedir; çünkü tarım hem endüstriyel hammadde ve yabancı döviz kaynağı, hem de tüketim seviyelerinin yükseltilmesinde bir araçtır. Ve bu konuda da Bulgaristan, SSCB, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Çekoslovakya ve Macaristan'dan teknik yardım aldık.

Safra'nın (şekerkamışı hasatı) makineleştirilmesinin çok özel bir önemi vardır. SSCB'den bu konuda da değeri ölçülemeyecek yardım gördük. Kübalı personel ile birlikte çalışan Sovyet uzmanları harman kombinaları ve yükleme makinelerinin planlarını çizdiler ve inşa ettiler ve 1970'de kamış yükleme işi yüzde 89 oranında makineleşmişti. Gübreleme, tohumların

ilâçlanması ve iyi tohumlar daha fazla kullanılmaktadır; sığır cinsleri de geliştirilmiştir.

Şeker fabrikaları halâ başlıca endüstrimizdir. Bunun geliştirilmesi ve çoğu sosyalist ülkelerden gelen makinelerin artması için yatırımlar yapmaktayız. Örneğin, Polonya yeni teknolojinin uygulanmasında kullanılacak personelin eğitimi için Küba'da devamlı bir çalışma grubu bulundurmaktadır. SSCB, araç, uzun vadeli krediler ve uzman personel vererek 114 şeker rafinerisinin modernleştirilmesinde bizimle işbirliği yapmıştır.

Küba'nın devrim öncesi enerji sistemi yetersiz ve verimsizdi. Önce elimizdeki üretim kapasitesinin geliştirilmesiyle işe başladık, ama çok geçmeden artan talebi karşılamak için yeni enerji santralleri inşa etmek zorunda kaldık. Çekoslovakya bir santral yapmış ve bir diğeri bitirmek üzeredir. SSCB iki santralin inşaatına yardım etmiş ve yeni anlaşmalar gereğince başka birini yaparken, bir üçüncüsünü genişletmek, ayrıca araç da vermektedir. SSCB aynı zamanda, ülkenin bir enerji şebekesine kavuşması için yeni, yüksek voltajlı transmisyon hatlarının kurulmasında işbirliği yapmıştır. 1972'de enerji üretimi devrim öncesi rakamının üç katıydı.

Sovyet yardımıyla Küba şimdi çelik üretmektedir. Sosyalist topluluk, metal, kimya, petrol, konservecilik, balıkçılık, dokuma, deri eşyalar, inşaat malzemesi, içki, tütün ve diğer bir çok endüstrinin gelişmesi için değerli yardımlarını esirgememişlerdir. SSCB, petrol rafinerilerinde işleme operasyonunun geliştirilmesinde araç ve ham petrol vererek büyük rol oynamıştır.

Bütün zorluklara ve tecrübesizliğimize rağmen hammaddelerin ve kalifiye işçi eksikliği bazı sanayi dallarımızı hâlâ düşük kapasitede tuttuğu halde genel olarak önemli bir ilerleme yaptık. Ama rakamlar çok ilginçtir: ortalama endüstriyel üretim artışı 1962 - 68'de yüzde 3'ken, 1968 - 71 de yüzde 5'ten fazlaya ve 1972'de yüzde 14'e yükselmiştir.

Stratejik yanı önemli olan inşaat sektörü de sosyalist topluluk üyeleriyle yapılan işbirliğinden faydalanmıştır. 1971'de inşaat hacmi 1958'inkinden yüzde 326 oranında fazlaydı. 1971 - 75 döneminde yılda yüzde 30'lu bir gelişme beklemekteyiz.

Ulaşım sisteminin bakımı ve geliştirilmesi devrimci hükümetin başlıca hedeflerinden biridir. Ülkenin her bölgesinin gelişmesinin temini için gerekli olan karayolu ulaşımının yanında, uzak pazarlarımız için etkili bir ticaret filosuyla özellikle ilgileniyoruz. SSCB ve Küba tam bir ulaşım sistemi, deniz limanlarımızın yeniden inşası, bir depo ve petrol limanının inşası, varolan limanlar için araç, Havana ve Camaguey havaalanlarının yeniden inşası ve modernleştirilmesi, Küba sivil havacılık hizmetleri için teknik imkânların geliştirilmesi konularında, planlar üzerinde çalışmaktadırlar.

Ticaret filosu ise, toplam 45.000 tonluk 14 eski gemiden 10.000 tonluk bazı gemileri de kapsayan toplam 580.000 tonluk modern bir filo haline gelmiştir.

Sosyalist ülkelerin kompüter teknikleri de dahil olmak üzere eğitim ve araştırma dalındaki bütün gelişmelere yardımları dokunmuştur. SSCB ve Bulgaristan'ın bu konuda değerli katkıları vardır.

Küba'nın dış ticareti değiştirilmiştir. Eskiden ABD ile ticaret sömürüye dayanıyordu ve iktisadî gelişmeyi engelliyordu; şimdi ise, sosyalist ülkelerle 1958'den beri büyük ölçüde gelişen ticaretimizin temelinde karşılıklı yarar sağlama, eşitlik ve çıkarıcı olmayan yardımlar yatmaktadır. Bazı temel ihtiyaçlar için hâlâ kapitalist ülkelere dayanmak zorunda olduğumuz bir gerçektir ve bunun sonucu da ekonomimizin onların devresel dalgalanmalarıyla ve düzensiz gelişmeleriyle etkilenmesidir.

Karşılıklı İktisadî Yardım Konseyi üyeleriyle yaptığımız ticaret Küba'ya hem geleneksel ihracatı ve yeni ürünleri için istikrarlı pazarlar, hem de kesintisiz gelişmesinin temini için ihtiyacı olan makinelerle ham madde nin istikrarlı şekilde sağlanmasını garanti eden uzun vadeli planlama temelinde dayanmaktadır.

Gerek makine ve ulaşım araçlarının satın alınması için gerekli cari kredilerden gerekse çoğu kez ihracat malları ve hizmetler şeklinde ödenebilen uzun vadeli, düşük faizli kredilerden yararlanmaktayız.

Uluslararası sosyalist işbirliğinin Küba için ne demek olduğu, 26'ncı KİYK toplantısında Küba'nın KİYK'ye alınması ile ilgili olarak Dr. Carlos Rafael Rodriguez tarafından belirtilmiştir. Dr. Rodriguez, ilerlemenin temellerinin atıldığı zor bir devreden sonra, «uluslararası sosyalist iş bölümüne ortak olmanın imkân ve sorumluluğu Küba için çok önemlidir» demiştir. Konsey üyeliği bize, sosyalist iş bölümünde çok daha büyük bir rol vermiştir.

Konseye Küba'nın kolaylıkla elde edilebilen nikel yataklarının işletilmesine dayanan ortak bir program önerdik. Bu, tüm kaynaşmış sosyalist devletlerin ihtiyaçlarını garanti edecek ve onların büyük kapitalist nikel tekelleriyle rekabet edebilmelerini sağlayacaktır. Küba için ise bu, özel bir çeliği üretmek için gerekli nikel ve krom cevherini kullanmak anlamına gelecektir. Konsey örgütleri şimdi nikel üretimi kapasitesini arttırmak imkânını araştırmaktadırlar. Nicaro ve Moa'da üretim şu anda varolan tesislerle yılda 130.000 tona, yani şu andaki dünya nikel ticaretinin dörtte birine çıkarılabilir. Başka bir proje daha vardır: şeker kamışı çöplerinden kâğıt ve inşaat malzemesi yapmak.

Böylece Karşılıklı İktisadî Yardım Konseyi'nin 26'nci toplantısında Küba, katkısının sosyalist topluluğun ihtiyaçlarına uygun olduğu her alanda, yükümlülüklerini yerine getirmeye hazır olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Küba, kendi ulusal iktisadî planlarını, işbirliğinin her iki tarafa da yararlı olacağı bütün alanlarda diğer konsey üyeleriyle koordine etmeyi de önermiştir. Ancak bunun planlama örgütlerimiz tarafından çok ciddi şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Küba'nın konsey ile bağlantısı iktisadî hayatımızdaki önemli değişikliklerle aynı zamana rastlamıştır. 1972'nin sonlarına doğru Parti'yi ve devlet iktisadî yönetim sistemini yeniden örgütlemeye başladık. Parti Merkez Komitesinin şimdi bir iktisat bölümü ve endüstri grupları vardır. Yıllık kalkınma planları şimdi üç yıllık bir planla tamamlanmış ve 1976 - 80 için beş yıllık bir plan hazırlıklarına başlanmıştır. Merkezi Planlama Örgütüne yeni bir şekil verilmektedir ve geçen yılın başlarında yeni bir planlama yöntemi getirilmiştir: üretim planları şimdi sadece hacim olarak değil maliyet olarak da hazırlanmaktadır.

Fidel Castro'nun bir konuşma yaptığı 13 üncü Sendika Kongresi (Kasım 1973) iktisadî kalkınmamızda bir dönüm noktasıydı. Kongre, ücretlerin yapılan işin niteliği ve niceliği ile uyuşmasını vurgulamıştır.

Kullanılmayan kaynakların işe yarar hale getirilmesi için çok şey yapılmaktadır. Ham madde, yakıt ve enerji tasarrufu sıkılaştırılmış, daha sıkı iş disiplini ve işe devamlılık konusunda azimli bir kampanyaya girilmiştir. 1971'deki boş gezenlerle ilgili kanun, disiplinin düzeltilmesinde yardımcı olmuştur.

Para değişimi düzene sokulmuştur. Tütün, işçi, benzin ve kozmetik gibi mallara daha yüksek fiyatlarla getirdiğimiz karne dışı satışlar, genellikle düzelmiş olan mal ve hizmet arzıyla birlikte arz ve piyasa talebi arasındaki boşluğu daraltmıştır.

Sendikaların daha geniş fonksiyonları vardır ve endüstri ile yönetimde daha büyük rol oynamaktadırlar. 13'üncü Sendika Kongresi fabrikalardaki sendika toplantılarını, yönetim sorunları, personel, rasyonelleştirme önerileri hakkında tavsiyeler yayınlamakla yetkili kılmıştır. İş kotalarının getirilmesi ve geliştirilmesi sendikaların merkezi görevleri haline gelmiştir.

Küba'nın sosyalist iktisadî kalkınması son derece güç koşullar altında başlamıştır. Ama bütün engeller bir kenara koyulursa, devrimci Küba, sosyalist topluluğun kardeş ülkeleri tarafından denenen ve sınanan yolu izlemektedir. Ve Küba'nın, Konye'ye katılmakla, sosyalist ülkelerin, temel sosyal ve iktisadî sorunları çözme yolunda Marksizm - Leninizm temelinde dayanan bütünleşmelerine (sosyalist entegrasyon) katkıda bulunduğunu bilmek özellikle kıvanç vericidir.

3 Ocak 1975

● Milliyetçi Cephe girişimlerinin ilk etabı başarısızlıkla sonuçlandı. Milliyetçi Cephe liderlerinin ortak bildirisinde, «Hükümeti kurmak için yeterli çoğunluğa sahip olunamadığı» belirtildi ve «Bizim dışımızdaki partiler Meclis'te hükümet kurmak veya seçim kararı almak için yeterli çoğunluğa sahiptirler» dendi.

● Petrol ithalatını 11 dolar 45 cent üzerinden yapma önerisi Enerji Bakanlığı tarafından reddedilen Mobil Oil şirketi, ABD Savunma Bakanlığına, Türkiye'ye baskı yapması için başvurdu. Mobil, aksi takdirde, Türkiye'deki Amerikan üslerine petrol vermeyi durduracağını ileri sürdü.

● Adana'nın Haruniye bucağının Hacılar köyünde, üç sağcı

öğretmenin teşviki ile okul duvarlarına orak çekic çizen üç öğrenci gözaltına alındı. Haruniye ilköğretmen okulunda da bir süre önce gene sağcılar tarafından okul duvarlarına orak çekic çizilmiş ve halk devrimcilere karşı kışkırtılmak istenmişti.

● Bakanlar Kurulunun bir kararı ile, İstanbul - İzmit arasındaki yatırımların, teşvik uygulamalarından yararlanamaması kararlaştırıldı. 36 il ve 50 ilçe kalkınmada öncelikli bölge olarak saptandı. Edirne, Malatya, Elâzığ ve Gaziantep «öncelikli bölge» statüsünden çıkarıldı.

● ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger, «Batı ekonomilerini felce uğratabilecek acil bir durumda, petrol üreten ülkelere silâhlı

müdahalede bulunulabileceğini söyledi. Kissinger aynı konuşmasında, petrol üreten ülkelerin direniş amacıyla petrol kuyularını havaya uçurmaları halinde, ABD'nin ve müttefiklerinin teknolojik gücünün, kuyuları iki ay içinde yeniden üretime geçirebilecek düzeyde olduğunu da bildirdi. Gerald

Ford, Kissinger'in konuşması için «Farazî bir duruma ilişkin yerinde bir cevap» dedi.

● Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ve 18 demokratik kuruluş ve sendikanın hazırladıkları Referandum, grev, lokavt kanun tasarısı açıklandı.

TSİP'in grev ve lokavt kanunu önerisi

BİRİNCİ BÖLÜM TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

TANIM :

MADDE: 1 — Toplu İş Sözleşmesi, işçiler ile işverenler arasındaki iş sözleşmelerini ve diğer ilişkileri düzenleyen ve bu sözleşmelerin ve ilişkilerin başlaması, muhtevası ve sona ermesi konularını kapsayan bir sözleşmedir.

Bu sözleşmenin tarafları işçi sendikası ile işverendir.

Bu işletme veya kurum veya işyerinde işveren vekili durumunda olan veya temsilci sıfatıyla da olsa, TİS'de veya toplu görüşmede taraf olarak hareket eden kimse, bu kanunun uygulanması bakımından işveren sayılır.

ŞEKİL :

MADDE: 2 — TİS'nin yapılması, değiştirilmesi, feshi ve feshinin bildirimi yazılı olmadıkça geçerli değildir.

TİS'İN HÜKMÜ :

MADDE: 3 — TİS, işçiye işveren arasında akdedilmiş iş sözleşmelerinin yerini alır.

Toplu iş sözleşmesi imzalandıktan sonra akdedilmiş işçi lehindeki iş sözleşmelerinin lehteki hükümleri, TİS'ni kapsayan bütün işçilere kendiliğinden teşmil edilir.

TİS'İN SÜRESİ VE BİTİMİ :

MADDE: 4 — TİS bir yıldan uzun süreli olamaz.

Bir yıllık sürenin bitiminden itibaren yeni sözleşme tarihine kadar geçen sürede eski sözleşmenin şartları uygulanır.

Bir yıldan kısa süreli işlerde TİS'nin süresi işin bitimine kadardır..

TİS'İN SONA ERMESİNİ GEREKTİRMEYEN HALLER :

MADDE: 5 — TİS'ne taraf olan sendikanın her ne surette olursa olsun tüzel kişiliğini yitirmiş olması, yada TİS'nin uygulandığı işyerinde işverenin değişmesi, TİS'nin sona ermesini gerektirmez. Ancak, işyerinde işverenin değişmesi halinde sendika isterse yeni bir TİS çağırısı yapabilir.

SENDİKADAN AYRILMANIN VEYA ÇIKARILMANIN SONUCU :

MADDE: 6 — TİS'ne taraf olan işçi sendikasının üyeliğinden işçinin ayrılması veya üyelikle ilişkisinin kesilmesi halinde, o işçi, sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle getirilen hükümler dışında o sözleşme ile bağlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

YETKİ, TOPLU GÖRÜŞME, UYUŞMAZLIK

GENEL YETKİ :

MADDE: 7 — Bir işyerinde çalışan işçilerin salt çoğunluğunu temsil eden sendika, o işyerinde TİS yapmaya yetkilidir.

SENDİKA LİSTELERİ :

MADDE 8—a) Bölge Çalışma Müdürlüğü yeni kurulan sendikaları derhal ilgili işkolunda kurulu sendikalara bildirir. Bunun dışında, her üç ayda bir, ilgili işkolundaki sendikalara o ilde kurulu sendikaların listesini gönderme yükümlüdür.

b) Çalışma Bakanlığı, her altı ayda bir, ilgili işkolundaki sendikalara bütün illerde kurulu o işkolundaki sendikaların listelerini göndermekle yükümlüdür. Bu listelerden birer adedi, her ildeki yetki uyuşmazlıklarını çözmekle görevli iş mahkemelerine gönderilir.

YETKİ OYLAMASI :

MADDE: 9—a) Bir işyerinde çalışan işçilerin salt çoğunluğunu temsil eden ve kendini o işyerinde yetkili gören sendika, iş mahkemesine başvurarak o işyerinde yetki oylaması isteminde bulunur. Başvurmadan itibaren üç işgünü içinde, iş mahkemesi, oylamanın gün ve saatini tespit ederek yetki isteminde bulunan sendikaya bildirir. Oylama, sendikanın yazılı başvurusundan itibaren on gün içinde yapılır, bu süre hiç bir surette aşılamaz. Oylama yeri ilgili işyeridir.

b) Oylama günü bildirimini alan sendika bunu üç işgünü içinde aynı işkolundaki sendikalara ve ilgili işverene elden bildirir ve işyerinde bütün işçilerin görebileceği bir yerde ilân eder.

c) Oylama günü, oylama gününü tesbit eden iş mahkemesi yargıcı ile ilgili sendikaların yetkilileri yetkili olduklarına ilişkin belgeleriyle hazır bulunurlar. Yetki isteminde bulunan sendikanın, diğer sendikalara bildirim belgelerini, işyerine asılan ilânın tutanağını ibraz etmesi zorunludur.

OYLAMA ESASLARI :

MADDE: 10—a) Oylama, ilgili sendikanın iş mahkemesine başvurma günü itibarıyla işyerinde çalışan işçilerin katılmasıyla yapılır,

b) Oylamada, işyeri polis kayıtları, işçi çizelgeleri ve bordrolar esas alınır.

c) Oy kullanan işçiler kimlik karnelerini göstererek tek tek oy kullanırlar.

ç) Oylama kapalı oy, açık sayım usulüne göre yapılır.

d) Oylamaya katılan her sendika açık isim ve amblemini gösteren oy pusulasını birlikte getirir.

e) Oylamada tek tip zarf kullanılır.

f) Üzerinde çizik ve yazı bulunan oylar geçersiz sayılır.

g) İş mahkemesi iki işgünü içinde oylamayı kazanan sendikaya yetki belgesini verir ve bu yetki kesindir.

TOPLU GÖRÜŞME ÇAĞIRISI VE GREV :

MADDE: 11 — Yetkisi kesinleşen sendika yer, gün ve saatini belirterek iş-

vereni toplu görüşmeye çağırır. İşverenin toplantıya gelmemesi halinde bunu belgeleyen bir tutanak düzenlenir.

İşçi sendikası işvereni ikinci kez toplu görüşmeye çağırır; gelmemesi halinde sendika o işyerinde grev ilân eder ve dilediği an tamamen veya kısmen grev eylemine geçebilir. Ancak, işyerinde ilânla birlikte durumu mülki amire bildirir.

TOPLU GÖRÜŞME, UYUŞMAZLIK VE GREV :

MADDE: 12 — Görüşmeler başladıktan sonra işverenin toplantıya katılmaması veya görüşmelerde uyuşmazlık çıkması halinde de madde 11'deki hükümler uygulanır.

TİS'İN UYGULANMASI, İHLALI VE GREV :

MADDE: 13 — Görüşmeler olumlu olarak sonuçlanarak TİS imzalandığı takdirde işveren bunu titizlikle uygulamak zorundadır. İhlali halinde sendika işyerinde dilediği zaman grev yapar.

TİS'İN GÖZDEN GEÇİRİLEREK DEĞİŞTİRİLMESİ :

MADDE: 14 — İmza edilen TİS bir yıl süreli olmakla birlikte fiyatların yükselmesi halinde bir işçinin ailesiyle birlikte geçimini sağlayacak oranda zam farkı ile sözleşme değiştirilebilir. Gözden geçirme prosedürü yetki kesinleştikten sonraki süredir. İmzalanan TİS Bölge Çalışma Müdürlüğüne iki nüsha olarak sendikaca gönderilir. Bölge Çalışma Müdürlüğü bir nüshasını Çalışma Bakanlığına gönderir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GREV

İŞYERİ GREVİ :

MADDE: 15 — Yetkili işçi sendikası, işyerinde iş güvenliğini, işçi sağlığını ve işçilerin çalışma huzurunu bozucu durumların doğması halinde de grev yapabilir, işi yavaşlatma veya kısmi durdurma eylemini dilediği zaman yapabilir, bu hakka sahiptir.

DAYANIŞMA VE SEMPATİ GREVİ :

MADDE: 16 — Sendika, çalışanları ilgilendiren herhangi bir nedenle greve giden veya direniş yapanları desteklemek amacıyla dayanışma veya sempati grevini dilediği zaman yapabilir.

SIYASI GREV :

MADDE: 17 — Sendika, işçilerin ve genel olarak emekçilerin aleyhindeki siyasi karar ve girişimlere karşı, siyasi grev yapar.

SAĞLIK HİZMETLERİYLE İLGİLİ İŞYERLERİNDE GREV :

MADDE: 18 — Sağlık hizmetleriyle ilgili bütün işyerlerinde sendika kısmi grev uygulaması yapar. Ancak acil müdahale bölümlerinde ve anında ilgili personelin çalışmaması yasaktır.

GREV HAKKININ KULLANILMASINI SAĞLAYICI YASAKLAR :

MADDE: 19 — a) Grev uygulamaları hiçbir kuruluş ve kişi tarafından hiçbir nedenle ertelenemez.

b) Grev sırasında üretim veya işyeri ile ilgili hiçbir madde işyerine sokulamaz. Grev sırasında işyerinden hiç bir şekilde ham, yarı mamul veya mamul madde ve benzerleri çıkarılamaz.

c) İşverenin grev sırasında işyerine girmesi sendikanın veya grev yürütme komitesinin iznine bağlıdır; izin verilmiş ise komiteden bir kişinin eşliğinde girip çıkabilir. Gerekliğinde bu izin kaldırılabilir; komite bu yolda karar alabilir.

Komitenin kararına rağmen işyerine girmeye çalışan işveren bu yasadaki cezaî hükümlerle cezalandırılır,

ç) İşverenin dışında işveren adına hiçkimse işyerine giremez.

GREVIN YÜRÜTÜMÜ VE GREV GÖZCÜLERİ :

MADDE: 20 — Grevi uygulayan sendika veya grev yürütme komitesi, işyerinin durumuna göre yeterli sayıda gözcü ve grevi yürütmekle ilgili görevli bulundurulur.

MADDE: 21 — Grevin sona ermesi işverene ve mülki amire yazılı olarak bildirilir.

Sendikanın grevi bitirmesinden sonra en çok üç işgünü içinde işçilerin işbaşında olmaları esastır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÜKÜMLER, YASAKLAR VE CEZA HÜKÜMLERİ

GREV HAKKININ TEMİNATI :

MADDE: 22 — İş sözleşmelerine ve TİS'ne grev hakkını ortadan kaldıracı veya sınırlayıcı hükümler konulamaz. Bu nitelikteki hükümler geçersizdir. Böyle bir sözleşme yapan işveren, 15.000 liradan az olmamak üzere para cezası ile cezalandırılır.

GREVCI İŞÇİLERİN TEMİNATI :

MADDE: 23 — Grev, işçilerin her zaman kullanabileceği bir haktır. Grev kararı alınmasına katılan veya grev kararı alınmasını isteyen, grev yapan, grevin yürütümünde çalışan veya grev yaptıran işçilerin iş sözleşmeleri hiçbir surette feshedilemez. Böyle bir fesih geçersizdir. Böyle bir fesih yapan işveren 10.000 liradan az olmamak üzere para cezasına çarptırılır.

GREV KIRICILIĞI YASAĞI :

MADDE: 24 — Grevde olan işçilerin yerine hiçbir suretle sürekli veya geçici işçi alınmaz ve çalıştırılmaz. Aykırı hareket eden veya grev kırıcılığı için çalışan işveren üç aydan az olmamak üzere bir yıla kadar hapis ile cezalandırılır.

İŞYERİNDE İLAN :

MADDE: 25 — İşveren, imzalanan TİS'nin bir örneğini, çalışma şartları ve öbür hususlarla ilgili mahkeme kararlarının birer örneğini işyerinde, işçilerce görülebilecek uygun bir yere notere onaylatarak asmak zorundadır. Aykırı davranan işveren 5.000 lira para cezasına çarptırılır.

OYLAMADA HİLE, TEHDİT VE CEBİR YASAĞI :

MADDE: 26 — İşçilerin sendika seçimi oylamasının sonucunu etkilemek amacıyla oylama sırasında hile, tehdit veya cebir kullananlar, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına çarptırılır.

GREV SIRASINDA İŞYERİNDEN AYRILMA YÜKÜMÜ :

MADDE: 27 — Grev başladıktan sonra işyerinden ayrılmayanlar, çalışmaya devam etmek isteyenler, çalışmaya zorlayanlar veya çalışmaya teşvik edenler ile bu yolda propaganda yapanlar üç aydan bir yıl kadar hapis cezasına çarptırılır.

GREV SIRASINDA İŞVEREN :

MADDE: 28 — İşverenin grev sırasında işyerine ham, yarı mamul veya mamul maddeleri cebren veya hile ile sokması veya işyerinden çıkarması halinde veya grev komitesinin girmeme kararına rağmen içeri girmeğe çalışması veya girmesi halinde, işveren, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına çarptırılır.

LOKAVT YASAĞI :

MADDE: 29 — Lokavt yasaktır. Aykırı davranan işveren en az üç yıl hapis cezasına çarptırılır.

Her türlü toplu işten uzaklaştırma dahi lokavt anlamını taşır.

- ABD Başkanı Gerald Ford, Amerika'nın Türkiye'den fındık ithalini durduran kanunu veto etti.
- 32 kuruluş Viranşehir katliamını kınadı.
- Libya Başbakanı Callud ile Başbakan Sadi İrmak, Libya ile Türkiye arasında çeşitli konularda işbirliğini ve yardımı kapsayan 5 ayrı anlaşma imzaladılar. Buna göre, 3 ay içinde ortak yatırım bankası kurulacak, Libya bu yıl Türkiye'ye 3 milyon ton ham petrol, 250 bin ton da fuel - oil verecek, işgücü anlaşmasına göre Libya'ya gidecek

olan işçiler kazançlarının yüzde 60 - 90'ını Türkiye'ye transfer edebilecekler. Libya'nın Türkiye'den 600 bin işçi alacağı da söyleniyor. Bunu duyan binlerce kişi iş ve işçi bulma kurumu önünde Libya için kuyruğa girdi. Öteyandan Callud, gezisinin resmi bölümü bitmesine rağmen, Ecevit ile görüşmekte ısrar etti. Küçük çapta bir siyasi skandala yol açan bu istek, Ecevit'in ek bir feribot seferi ile Türkiye'ye dönebilmesi üzerine çözümlendi. Callud ve Ecevit, İstanbul'da Çınar Otel'de üç saat kadar süren bir görüşme yaptılar.

CALLUD VE «LIBYA UMUT KAPILARI»

Geçtiğimiz günlerde Libya Başbakanı Callud Türkiye'ye geldi ve hem iş adamlarımız hem de işçilerimiz için «büyük umut kapıları» açan anlaşmaları, güven oyu almamış bir hükümetle imzalayarak, bir miktar da turistik gezinti yaparak gitti. Tüm sermaye çevreleri tarafından bulunmaz hint kumaşı gibi karşılanan Callud basına aksedenlere göre, Türkiye'nin bütün tek liflerini kabul etti. Yapılan ve büyük siyasi başarı olarak yansıtılan anlaşmaların en önemli maddelerinde, Bir Türkiye - Libya Yatırım bankasının kurulması; Türk mallarının Libya'ya ihracı; Libya'da kurulacak bazı fabrikaların, demiryolu ve karayollarının yapımının Türkiye'ye verilmesi; 3 milyon ton petrol ve 250 bin ton fuel oil ithali; buğday, koyun, gemi, graf kâğıdı alımı; kültürel mübadele, Libyalı askerî personelin

Türkiye'ye gelerek eğitim görmesi de yer aldı. Ve yansıtıldığı kadarıyla, en önemlisi de, Libyanın 600 bin işçi ve teknisyene ihtiyacı olması bu ihtiyacının önemli bir kısmını Türkiye den karşılamaya hazır olmasıydı. Açık işsiz sayısının tekelci sermaye sözcülerine ve resmi rakkamlara göre bir buçuk milyonu aşığı Türkiye'de, bu hakim sınıflar açısından iyi bir haberdi.

Türkiye sermaye çevreleri bu işten çok memnun oldular. Bu, yeni tatlı kâr kapıları, üstelik de yine Türk işçilerinin emeğinden çıkarılan kârlar; aynı zamanda da Türkiye'deki işsizlik bunalımını biraz olsun hafifletecek ve sermayenin yeni sosyal bunalımlar korkusunu biraz giderebilecek bir çıkış yolu demektir. Odalar Birliği başkanı Dıblan'ın ağzıyla, «Libya Türk iş adamları için büyük pazar»dı.

Fakat önce halledilmesi gereken ufak tefek bazı mahzurlar vardı. Libya'da çalışacak iş adamlarımızın hem orada hem de Türkiye'de vergilendirilmemeleri için tedbirler alınmalıydı. Kâr transferinde, bazı belgelerin alınmasında, kredilerin verilmesinde, Merkez Bankası ve bakanlıklar zorluk çıkarmamalıydı. Ayrıca «özel sektör kendi arasında Libya için rekabete girmeli, fiyat karmamalı» yani Libya'daki iş alanlarını kardeş kardeş paylaşmalıydı.

Libya'da halk henüz «işçileşmemiş» olduğu için Türkiye'den de bol miktarda işçi alınabilirdi. Ancak Libya'da 600 bin işçiye ihtiyacı olduğunu duymaz iş ve işçi bulma kurumlarının önünde Libya kuyruğuna giren işçilerimiz ve işsizlerimiz, bu «ümit kapısının» ne menem bir kapı olduğunu henüz farketme-

mişlerdi.

Libya liman inşaatını üzerine alan Feyzi Akkaya büyük bir gazetede yayımlanan röportajında aynen şunları söylüyordu:

«Yabancılar Libya'da bizimle rakebet edemez. Onlar universal makine getirirler biz ucuz kendi mamulümüz aletlerle iş görürüz. Üstelik 10 saat karşılığında ayda 3 bin liraya ancak, Türk işçisi «iyi para» diye çalışır. Bu da yabancı firmalarla rekabette fiyatı karar.» demek ki Libya vurgunu Türkiyeli işçinin sırtından çıkacaktı yine...

Hayaller bir yana bırakılacak olursa, Libya'da şimdilik ne öyle 600 bin işçiyi emebileceği iş vardır, ne de ücretler sanıldığı gibi yüksektir. Ancak çok kalifiye

olan yahut teknisyen mühendis olarak gidenler 10 bin lira para alabilirler. Bu yapılan hesaplarla sabittir. Ama bol para kazanma havyalıyla avunan işsizler ve işçiler, daha şimdiden, sınırlarla dolandırıcılara binlerce para kaptırıp Libya'nın yolunu tutmaktadırlar. Libya ise işçiyi izni olmadan işe sokmamakta, çoğu kez geri göndermektedir. İşçilerin yaşama şartları Libya işçisinden çok daha kötüdür.

Hele evli olup karısını da götürerek iyice perişan olmaktadır. Bekarlar ise, en kötü standartlar içinde çalışıp biraz para transfer edebilmektedirler. Bu arada Libya'da yatırım yapan Türk işvereni, işçilerimizin milli hislerini de kendi çıkarları için bol bol körük-

lemekte, sırasında «Türkiye'nin gereği kurtulsun arkadaşlar» diye parasız ve ücretsiz çalıştırmaktadır.

Yine de, durumu ve mesruiyeti bile tartışma konusu olan Irmak Hükümeti, Callud'a ve Libya hayaline bulunmaz Hint kumaş gibi sarılmıştır. İşsizliğin, pahalılığın, yokluğun bir afet halini aldığı ve sosyal muhalefetin gitgide büyümekte olduğu Türkiye'de, emekçilere Libya «umut kapıları» bir boş hayal olacak ve hakim sınıfların, özellikle de tekellerin yeni bir aldatmacası, bir avut macası olarak sunulmuştur.

İşte «onlar»ın bütün politikaları buna benzer aldatmacalar üzerine kuruludur.

6 Ocak 1975

● İstanbul Üniversitesi Merkez Bina'da devrimci öğrenciler gene komandoların silâhlı saldırısına uğradılar. Devrimcilerden Hukuk Fakültesi öğrencisi Mehmet Ali Eren kolundan kurşunla, faşistlerden Fikret Akıncı ise bıçakla yaralandılar.

● Bakanlar Kurulu Alioğra Rafinerisindeki grev uygulamasını durdurdu. Durdurma kararı kapsamında İpraşa'ta alınmış, fakat

uygulamaya sokulmamış olan grev kararı da var.

● Enver Sedat, Mısır'da «komünist avı» na girişti. Dört günde 400 komünist tutuklandığı bildiriliyor. Mısır Hükümeti tutuklamaları doğruladı ve şu gerekçeyi gösterdi: «Faaliyet göstermedikleri sürece komünistlere karşı herhangi bir harekete girişmemiz mümkün değildir».

7 Ocak 1975

● Milliyetçi Cephe liderleri ikinci bir girişimde bulundular ve hükümeti kurmaya «talip» olduklarını resmen açıkladılar. Bozbeyli Celâl Bayar'ı DP Genel Başkanlığına çağırırken, Bayar'da siyasi haklarına kavuşan eski Demokratları bir toplantıya çağıracağını açıkladı.

● Millet Meclisi, Irak Boru Hattı Kanunu Tasarısını onayladı.

● Uzun süren usul tartışmalarından sonra güvenoyu alamamış hükümetlerin de Meclise kanun tasarısı getirebilmeleri kabul edildi. Buna göre Irmak hükümeti

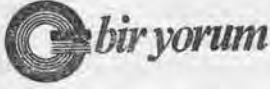
Meclislere kanun tasarısı
getirebilecek.

● Ünilever Fabrikasında yapılan grev oylamasını DİSK üyesi Gıda İş Sendikası kazandı. Böylece Tek Gıda İş'in işkolu yetkisi bu fabrikada düştü. Grev oylamasından bir kaç saat sonra Ünilever Fabrikası

yöneticileri fabrikanın margarin üretimine başlayacağını bildirdiler.

● Libya'nın, ikinci petro-kimya tesislerinin yapımı için Türkiye'de 120 milyon dolarlık yatırım yapacağı resmen açıklandı.

● Genç Sosyalistler Birliği adlı bir gençlik örgütü kuruldu.

Gençlik ve örgütlenme sorunu

Baykal Gürsoy

Genç Sosyalistler Birliği Başkanı

Bütün dünyada, 1960'tan, ve bilhassa 1967 - 68'den sonra, gençlik hareketlerinin gittikçe geliştiğini, ülke siyaseti üzerinde daha etkin rol oynadığını görürüz. Fransa'da 1968'de meydana gelen ve gelişen gençlik hareketleri, birçok Avrupa ülkesine sıçramış, daha sonra da sömürge, yarı - sömürge ülkelerin gençliğinin etkin kitle hareketleri görülmüştür. Burjuva toplumunun içine girdiği krizin sonuçlarının, kendisine büyük zararlar verdiğini gören kapitalist toplumların gençliği, gittikçe artan bir şekilde mücadeleye atılmaktadır.

Türkiye'de de gençlik hareketleri 1968 - 69 döneminden sonra hızla gelişmiş ve bu hareketler 12 Mart dönemine kadar, yani faşizmin açık bir nitelik kazandığı döneme kadar, yoğun bir şekilde devam etmiştir. 1968 - 69 döneminde Türkiye'de üniversite gençliği akademik bazı sorunlarını halletmek ve üniversite içindeki anti-demokratik uygulamaya son vermek amacıyla harekete geçmiştir. Bu hareketler, kısa zamanda gençliğe, kendi sorunlarının, ülke sorunlarından soyutlanamayacağı gerçeğini göstermiştir. Ve gelişim de bu yönde olmuştur.

6. filonun İstanbul ve İzmir'e gelmesinden doğan gençlik hareketleri, Nato'yu protesto ve Nato'dan çıkma yönünde düzenlenen gösteriler, kanlı pazar olayı, gençliğin anti - emperyalist niteliğini ortaya koyan hareketlerdi. Gençlik, bu mücadelesini sürdürürken faşist saldırıların, faşist baskıların yoğunlaştığına, kara listeler hazırlanarak yiğit unsurların teker teker «fail meçhul» cinayetlere kurban gittiğine tanık oldu. Her cinayetin arkasından, gençliğin şehitleri için düzenlediği, onbinleri kapsayan protesto yürüyüşleri, onun demokrasi mücadelesindeki yerini net bir şekilde ortaya çıkardı.

Bugün yeryüzü nüfusunun % 50'den fazlasının gençlerden oluştuğunu, bu oranın ülkemizde % 60 kadar olduğunu göz önüne alırsak ve yine gençliğin, anti - emperyalist anti - faşist mücadeledeki yerini unutmazsak, gençlik içindeki çalışmanın önemi bütün açıklığı ile ortaya çıkar. Bugün

bütün dünyada gelişen sınıf mücadelesi ve ulusal kurtuluş mücadeleleri, gençliği, kaçınılmaz olarak Sosyalizm mücadelesine katılmaya zorlamaktadır. Bugün, genç kuşak olaylara çok daha duyarlı olup, çağın büyük siyasal olaylarına, yaşlı kuşaklara göre daha dolaysız tepki göstermektedir.

İşte, bazı burjuva ideologlarının gençliği bağımsız bir «sınıf» olarak, hatta toplumun «en ileri sınıfı» gibi göstermek istedikleri, ve yine, bazılarının da gençliğin mücadeledeki yerini görmemezlikten geldiği bir ortamda, sosyal bir grup olan gençliğin özelliklerinin, toplumdaki ve devrimci süreçteki yerinin iyi bir tesbitini yapmamız gerekmektedir. Ancak doğru bir tesbit, bizim, gençliğe yaklaşmamıza, onun örgütlenmesi ve devrimci mücadeleye kazanılmasına, ışık tutabilir.

Sadece Türkiye’de değil bütün ülkelerde, gençliğe doğru bir şekilde yaklaşamayan, onu işçi sınıfı mücadelesine kazanamayan ve bu yönde örgütleyemeyen bir mücadele, gençliği burjuvazinin eline terk eden bir mücadeleye, gücünden çok şey kaybedecektir. 12 Mart öncesinde T.İ.P. yaklaşımı ve bunun doğurduğu ters yöndeki yaklaşım, Türkiye işçi sınıfı hareketine ve bizzat gençliğe büyük zarar vermiştir. Bu gözden kaçırmamız ve ders çıkarmamız gereken önemli bir olgudur.

Gençliğin Yeri

Gençlik, kendine özgü karakteristiği ve izafi bir bağımsızlığı olan sosyal bir gruptur. Gençliğin bu karakteristik özellikleri belli bir ölçüde yaşının özelliklerine bağlıdır. Fakat biz gençliğin bu özelliklerini «genç kuşağın sosyal, ekonomik ve siyasal hayatının objektif koşulları ile bağlantılı olarak incelemedikçe» gençliğin sosyal hayattaki rolünü aydınlatmak mümkün değildir. Ancak Marksist - Leninist sınıfsal yaklaşım, ancak bu bakış açısı, gençliğin toplum içindeki yerinin ve rolünün analizinde tayin edici olabilir.

Gençlik, kendine özgü bazı özellikleri olan sosyal bir grup olarak izafi bir bağımsızlığı olmasına rağmen, homojen bir yapıya sahip değildir. Kapitalist ülkelerde, gençlik toplumdaki bütün çelişkileri, sınıf çelişkilerinin bünyesinde taşır. Bundan da kapitalist toplumlarda, gençlik hareketlerinin sınıf mücadelesinin dışında gelişemeyeceği, sadece emekçi gençliğin değil ama öğrenci gençliğin de hayatî ihtiyaçlarının ve hedeflerinin, emperyalizme karşı mücadeleden geçtiği sonucu çıkar.

Sömürge ve yarı sömürge ülkelerin gençliğinin, ulusal kurtuluş mücadelesinin coşkun atılım dönemlerinde bir bütün olarak hareket ettiği görülür. Fakat anti - feodal ve anti - emperyalist devrimlerden sonra, ulusal kurtuluş mücadeleleri giderek sömürüye karşı mücadeleye dönüştüğü anda gençlik içindeki sınıf mücadelesi ve gençliğin sınıf mücadelesindeki yeri daha bir açıklık kazanır.

Anlatmağa çalıştığımız bu noktalardan giderek şunu söyleyebiliriz : İşçi sınıfı sosyalistleri, bir yandan gençliğin izafi olarak bağımsız grup bütünlüğünü görmezlikten gelen ve gençlik içindeki sosyal gruplaşmayı, sınıf gruplaşmasını mutlak olarak kabul edenlere karşı, öte yandan da gençliğin bütünlüğünü abartanlara, toplumun sınıflara bölünmesine rağmen, gençliğin bu sınıflardan bağımsızlığını iddia edenlere karşı mücadele etmek zorundadır. Ancak bu sapmalara karşı mücadele ve gençliğin top-

lumsal yapı içindeki yerini ve rolünü doğru bir tesbit, gençliğe mücadelede hakettiği ve olması gereken yeri kazandırır.

Geçmişte ve günümüzde gençlik hareketlerinin yapısındaki çelişkileri görmezlikten gelen, gençliğin «tamamen devrimci karakteri» ni ileri sürer görüşler olmuştur. Gençliğin atılğanlığının sınıfsal çıkarlardan daha güçlü bir itici güç olduğuna inanmak, meseleye işçi sınıfının bilimiyle yaklaşmamaktır. Gençlik hareketlerini doğuran başlıca sebep olarak, gençliğin atılğanlığını veya «devrimci geleneği» ni göstermek, meseleyi basite almak ve saptırmaktan öteye gidemez. Gençliği harekete geçiren güç, her yerde içinde bulunduğu maddî şartlar ve zorunluluklardır. Ülkedeki ekonomik sosyal bunalım, gençliği harekete geçiren başlıca etkidir. 1967 - 68'de bütün dünyada gençlik hareketlerinin başlaması ve özel olarak Türkiye'de 1968 - 69 sonrası gençlik hareketlerinin yoğunlaşması, bununla açıklanabilir.

Emperyalist dünyanın 1968'lerden sonra, gittikçe yoğunlaşan ekonomik bir bunalım içine girmesi ve bunun doğal sonucu olarak siyasî istikrarsızlığın meydana gelmesi ve bu bunalımdan gençliğin direkt zarar görmesi : işte gençliği harekete geçiren başlıca temel etken...

Bu da bize şunu gösterir : Eğer gençlik hareketleri çağın en ilerici temel sınıf ve düşüncesiyle geleceğini birleştirmese, işçi sınıfı hareketinin bir parçası haline gelmezse, sonuçsuz kalmaya mahkûmdur. En güçlü gençlik hareketleri bile, bunu sağlayamazsa ya sonuçsuz kalır, ya da çoğu zaman burjuvazinin oyuncağı olmaktan, onun kendi çıkarları için provoke edeceği bir hareket olmaktan öteye gidemez.

Türkiye'de 12 Mart öncesi gençlik hareketlerine bir göz attığımızda bu durumu açık bir şekilde görürüz. 12 Mart öncesinde gençliğin anti-emperyalist ve anti-faşist yönde geliştirdiği hareket, oldukça güçlü ve tüm ülke yüzeyine yayılan bir hareket olmasına rağmen, yine de gerçek hedeflerine ulaşamamıştır. Emperyalizm ve yerli hakim sınıflar tarafından gelişen sınıf mücadelesini ezmek ve durdurmak, faşizmi tezgâhlamak için bahane edilen bir hareket haline getirilmek istenmiştir. Şüphesiz gençliğin mücadelesinin bu amaçlarla provoke edilmesi, gençlik hareketlerinin yanlış ve kötü olduğu anlamına gelmez. Bu duruma sebep olarak kişiler de gösterilemez. Bu şekilde bir değerlendirme, ancak kendi hatalarımızı görmezlikten gelmek ve ucuz bir eleştiri ile geçmişi mahkûm etmek olur. Bunların aksine 12 Mart öncesinde, işçi sınıfı hareketinin cılız olması, mevcut tek sosyalist siyasî kuruluş T.İ.P.'in, daha baştan gençlik hareketine ters tavır alması, bu hareketleri işçi sınıfının hareketine bağlayacağına, «aman faşizm gelir» uslu durun anlayışıyla, gençliğin gelişen hareketinden kendisini tecrit etmesi; işte bunlar 12 Mart öncesi gençlik hareketlerinin çıkmazıdır...

Gençliğin Örgütlenmesinin Gereği

Daha önce de söylediğimiz gibi, emperyalist dünya bugün gittikçe derinleşen bir ekonomik ve politik buhranın içine girmiştir. Emperyalist dünya içinde kutuplaşma gün geçtikçe daha belirgin hale gelmekte ve pazar mücadelesi kızışmaktadır. «Geri kalmış ülke» diye adlandırılan ülkeler,

ABD emperyalizminin askerî müdahale ve işgal tehdidi altındadır. Bütün kapitalist dünyayı ekonomik buhran kaplamış, işsizlik ve hayat pahalılığı bir tırmanış içine girmiştir.

Bu ekonomik ve politik buhran, yapılarının gereği olarak emperyalist sömürü ağı içindeki ülkelerde kendini daha da etkin ve tahrip edici şekilde hissettirmektedir. Bu ülkelerden biri olan ülkemizde, son Kıbrıs harekâtının ve olaylarının da perçinlediği bir şekilde, ekonomik durum iyice bozulmuş, hakim sınıflar buhranın bütün yükünü başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi halkımız üzerine yıkmaya çabası içine girmişlerdir. «Milliyetçi cephe» girişimleri ve paralelinde gelişen baskı ve terör uygulamaları, yoğunlaşan faşist saldırılar ve faşist güçlerin saldırgan eylemleri, çeşitli anti demokratik baskılar, demokratik mücadele sorununu, sınıf mücadelesinin yoğunlaşmasını ve bu arada GENÇLİK MESELESİ'ni bir kere daha gündeme bütün ciddiyetiyle getirmekte, gençlik meselesine daha da büyük bir önem ve ciddiyetle eğilmek gerektiğini göstermektedir.

Finans kapital, bugün, özellikle Üniversite gençliği üzerinde, eskiden de örnekleri görüldüğü gibi, yeni oyunlar oynamak hevesindedir. Üniversite ve yüksek öğrenim gençliğine karşı sistemli saldırılar düzenlenerek gençliğin öğrenci gençlik kesimi tahrik edilmektedir. Finans kapital ve ortakları, böylece, bir yandan sunî bir sağ - sol çatışması çıkartarak dikkatleri işsizlik, hayat pahalılığı ve yokluktan başka yerlere çekmek, diğer yandan ise, öğrenci gençliğin mücadelesini işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesinden koparmak, ilerici, yurtsever, sosyalist öğrenci gençliği, sınıf mücadelesinden tecrit etmek amacını gütmektedir.

İşte bugün, bu şartlar altında, işçi sınıfı sosyalistlerine düşen en önemli görevlerden biri de, geçmiş pratikten ders alarak, gençliğin toplumdaki ve mücadeledeki yerini doğru şekilde tesbit edip, gençliği en doğru, işçi sınıfının mücadelesinde en etkili şekilde yer alacak biçimde örgütlemektir.

Nasıl Bir Örgütlenme

Gençliğin örgütlenmesinin ilkesi, bir yandan gençlik içindeki öğrenci gençlik, işçi gençlik, köylü gençlik vb. gibi kesimlerin her birinin kendi demokratik örgütlenmelerinin oluşturulup güçlendirilmesi, öte yandan da bir bütün olarak gençlik içindeki sosyalist unsurların, işçi sınıfının mücadelesinde yer alacak unsurların, işçi sınıfının partisine militan güç sağlayacak işçi sınıfı militanlarının ortak sosyalist örgütlenmesinin sağlanmasıdır. Böyle bir örgütlenmede, öğrenci gençlik, işçi gençlik, köylü gençlik ayrımları olmayacak, sosyalist gençlik bir bütün olarak örgütlenecektir.

Öğrenci gençliğin, işçi sınıfının ve emekçi halkın davasından ve mücadelesinden soyutlanmamasının, sonuna kadar giden tek yolu da budur.

Sosyalist gençlik örgütlenmesi gerçekleştirilirken, gençliğin çeşitli kesimlerinin demokratik örgütlenmesi asla ihmal edilmemelidir. Ama aradaki fark da bilinmelidir.

Gençliğin çeşitli tabakalarının çıkarları ve bunların elde edilmesi için gerekli mücadele yöntemleri bakımından, demokratik örgütlenmelerinin yani kendi mesleki örgütlenmelerinin oluşturulması, varolan örgütlerin ise güçlendirilmesi şarttır.

Bugün, işçi gençlik sendikalar içinde örgütlenerek, günlük mücadelesini, yani ekonomik ve demokratik talepleri doğrultusundaki mücadelesini yürütmektedir. Bunun dışında kalan emekçi gençlik ve orta öğretim gençliği, bugün hemen hemen tamamen örgütsüz durumdadır. Üniversite gençliği ise 12 Mart öncesi dönemde, en geniş bir şekilde, okul dernekleri içinde örgütlenmişti. 12 Mart faşizmi sırasında bu derneklerin tümü kapatılmıştır ve yine bu dönemde çıkarılan anti - demokratik dernekler kanunu ve polis tarafından kurdurulan faşist dernekler, üniversite gençliğinin, okul dernekleri içinde örgütlenmesini engellemektedir. Fakat biz, her şeye rağmen, üniversite gençliğini, değişik isimler altında kurulacak dernekler içinde örgütleyebiliriz ve örgütlememiz de gerekir. Bu konuda, mevcut dernekler arasında ciddi yığın örgütleri olanların, güçlendirilmesi yönünde, buralara mümkün olduğu kadar geniş öğrenci kitlesini çekme yönünde mücadele etmeliyiz. Gençliğin demokratik örgütlenmesini güçlendirmeliyiz.

Öte yandan, sendikalarda örgütlenmiş ve örgütlenmekte olan işçi gençlik dışında kalan, çırak, köylü, tarım işçisi kesimlerinden gelen gençliği de kendi meslekî - demokratik örgütleri içinde örgütlemek için önyak olmalı, çalışmalıyız. Mahallî Dernekler kurmalı, özellikle Anadolu'da kahve köşelerine veya faşist güçlerin eline terk edilmiş gençliğin demokratik örgütlenmesine yardımcı olmalıyız. Bu işin ve görevlerimizin asla ihmal etmememiz gereken bir yanındır.

Diğer yana gelince...

Gençliğin Sosyalist Örgütlenmesi

Bugün, faşist saldırıların yoğunlaştığı bir dönemde, gençliğin en ileri unsurları yani sosyalistler bir dağınıklık içinde bulunmaktadırlar. Bu dağınıklığa son vermek ve toparlanmayı sağlamak için sosyalist gençlik örgütlerinin kurulması bir zorunluluktur. Gençliğin sosyalist, unsurlarını kendi bünyesinde birleştirmek, gençliğin, mümkün olan en geniş kesimlerini sosyalizm mücadelesine kazanmak için anti - emperyalist anti - faşist gençliğin, gençlik için sadece ideolojik planda değil ama örgütlü bir güç olarak, pratikte de öncülüğünü sağlamak için ve gençlik hareketlerinin, işçi sınıfı hareketiyle uyum içinde gelişmesini ve giderek onunla, bütünleşmesini sağlamak için, sosyalist gençlik örgütlerinin kurulması gerekmektedir :

Ve işte, bunu sağlamak için GENÇ SOSYALİSTLER BİRLİĞİ kurulmuştur. Genç sosyalistler birliği (GSB), işçi - emekçi gençliğin ve öğrenci gençliğin kaynaşmasını sağlamak, gençliği, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde doğru bir şekilde örgütlemek ve yönlendirmek, sosyalist hareketle uyum içinde gelişmesini sağlamak amacına yöneliktir.

Şunu da hemen belirtelim ki, sosyalist gençlik örgütleri Parti değildir ve hiç bir zaman bir sosyalist partinin görevlerini üstlenmezler. Bu örgütler, gençlik içinde bu türden yanlış eğilimlerin doğmasını engellemek, sosyalist örgütlenme ve çalışmada partinin önemini özellikle vurgulayarak, genç arkadaşları sağlıklı bir şekilde mücadeleye kazanmaya çalışmakla görevlidirler. Bunun dışında bir davranış, yani kendini bir parti gi-

bi görmek veya partiye alternatif gibi davranmak, ancak ve ancak sosyalist harekete zarar verir. Bu yanlış eğilim, ancak, gençlik içinde doğru bir çalışma ve güçlü bir işçi sınıfı hareketinin yaratılmasıyla yenilebilir. Yoksa bu gibi küçük burjuva eğilimler her zaman için görülecektir.

Aynı şekilde, sosyalist gençlik örgütlerini bir partinin yan örgütlenmesi veya gençlik teşkilâtı gibi görmek de hatalıdır. Gençlik örgütleri, partiden bağımsız örgütlerdir ve şimdiye kadarki devrimci pratik, bunun böyle olması gerektiğini göstermiştir.

Sosyalist gençlik örgütleri, bir yandan, örgütsel bağımsızlık, yani gençlerin kendi inisiyatifleri ile çalışmalarını yürütmesi gerektiği ilkesine ve öte yandan işçi sınıfı partisinin yol göstericiliği ilkesine uymak zorundadırlar. Ustaların koyduğu gibi öz olarak belirtirsek : «**Örgütlenmede bağımsızlık, tavırda bağımlılık**»...

Bu ilkeden uzaklaşmak, bunun bir yanını ihmal etmek, bizi ya parti tanımazlığa, ya da partinin gençlik kolları gibi hareket etmeğe götürür. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, her iki durumda, yalnızca, sosyalist harekete zarar verir.

Hedefimiz, gençlik içinde güçlü bir kadro yaratmak, işçi sınıfı içersine, sağlam, yetişmiş kadrolar göndererek işçi sınıfı partisinin saflarını güçlendirmektir. Bu görev, zor, fakat yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Bu görevi yerine getirmek için uzun ve sabırlı bir mücadele gerekmektedir. Hele şimdiye kadar, işçi gençlik ve emekçi gençlik içinde bir örgütlenme anlayışının olmaması, bu görevin yerine getirilmesini daha da güçleştirmektedir.

Ancak bu güçlükleri göze alarak ve adım adım yenerek, işçi gençlik ve emekçi gençliğin sosyalist örgütlenmesinin mutlaka başarılması gerekmektedir. Temel görevimiz, Genç Sosyalistler Birliği'ni, öğrenci gençlik kadar ve ondan daha da fazla işçi - emekçi gençlik arasında kökleştirmektir.

Bugün Türkiye'de gençlik, özellikle köy emekçi gençliği ve lise gençliği büyük bir arayış içersindedir. Anadolu'nun her tarafında, köy emekçi gençliği işsizliğin sancısını çekmekte, hayat şartları altında ezilmektedir.

Bugün Türkiye'de, özellikle Anadolu'nun çeşitli yerlerine dağılmış küçük büyük işyerlerinde, fabrikalarda, çok genç bir işçi kuşağı yetişmektedir. Bu genç işçiler sömürünün ve kapitalist mekanizmanın bilincine hergün biraz daha fazla varmakta, kendi sınıflarının mücadelesini vermeye hergün biraz daha yaklaşmaktadırlar.

Lise gençliği, liseyi bitirse bile Üniversiteye girip giremeyeceğini bilememekte, iş ve çalışma imkânlarının ne kadar dar olduğunu, kendisinin büyük bir ihtimalle ayaklığa mahkûm olduğunu görmektedir. Birakalım bütün bunları bir yana, askere gitmeye kalksa, askere gitmek için bile sıraya girmesi ve aradaki süre işsiz geçirmesi gerekmektedir.

Gerek ülkenin genel ekonomik siyasal sorunları, gerekse kendi özel sorunları gençliği bir arayışa, bir çıkış yolu bulmaya zorlamaktadır.

Gençlik, genç işçisi, genç köylüsü, lisesisi, yüksek okullusu, işsizi vb. ile her geçen gün biraz daha politize olmakta, ülke sorunlarıyla biraz daha fazla ilgilenmektedir.

Bu gençliği, hele milyonlarca Anadolu gencini kimler örgütlemeye ve yönlendirmeye çalışıyor?

Bugün birkaç büyük şehrin dışında, hakim sınıflar, gençliğin o büyük potansiyelini kendi kanatları altında tutmaya çalışmaktadırlar. Bir yandan gençliğin bir bölümü, kahve köşesi, esrar, içki, kumar, kapitalizmin çeşitli beyin yıkamaları ile pasifize edilmeye çalışılırken, diğer yandan bir kısım gençliğe faşist - şoven düşünceler yayarak, faşist ve halk düşmanı çevrelerin vurucu gücü haline getirilmeye çalışılmaktadır. Meselâ, Ülkü Ocakları adı verilen faşist örgüt, polis de yardımıyla Anadolu'nun her yanında örgütlenmekte, bilinçsiz gençlik kesimlerinde, sömürücü güçler, hakim sınıflar, onların dinamizminden de yararlanmaya çalışarak faşist, ırkçı, şoven düşünceleri geliştirmektedir. Bunun birçok yerde, bir çıkış yolu arayan, henüz bilinçsiz bazı gençlik kesimlerini etkilediğini de kabul etmek gerekir.

Bunun karşısında, sosyalistler, gençlik içinde dağılık ve merkezî bir örgütlenmeden yoksun olarak çalışmaktadırlar. Faşistlerin gençlik içinde en güçlü oldukları yerler, genellikle sosyalistlerin örgütü olmadıkları, dağılık oldukları yerlerdir.

Anadolu gençliğine, doğru bir sosyalist ajitasyon ve propaganda götürmek, onlara gerçek ve tek kurtuluş yolunun sosyalizmde olduğunu anlatmak, onları kendilerine el atmaya çalışan faşist saldırganlardan veya kahve köşelerinden kurtarmak, onları sosyalist mücadeleye kazanmak görevimizdir. Örgütlenmemizin temel hedeflerinden biri de bu olmalıdır.

Bugün başlıca görevin, işçi sınıfının merkezi otoritesini güçlendirmek ve işçi sınıfı içinde alabildiğine örgütlenmeye gitmek olduğunu; bu görevi yerine getirmeden diğer görevlerin yerine getirilmesinin mümkün olmayacağını bir an bile unutmadan; gençliği örgütleme çabasına girmek ve daha baştan gençlik hareketinin, sosyalist hareketle bağlantısını kurmak ve uyum içinde gelişimini sağlamak gerekmektedir.

GSB'nin başlıca amacı bu olacaktır.

8 Ocak 1975

● Demirel'in eski Demokrat Partililere verdiği yemek soğuk bir hava içinde ve bazan da tartışmalarla geçti. Sıtkı Yırcalı ve beş arkadaşının, eski DP'lileri AP saflarına çekme girişimleri ve «emrivakileri» tepkileri karşılandı.

● 19 Kasım'dan beri sendika seçme özgürlüğü için direniş halinde olan Epenge işçileri Vali ve Bölge Çalışma Müdürü ile görüştüler ve işverenin kanunsuz lokavtının önlenmesini istediler.

● Yunan Hükümetinin yaptığı bir resmi açıklamada, CIA'nın Yunanistan'daki en tanınmış ajanının 1967 Darbesinin lideri ve bir ara devlet başkanlığı da yapmış olan Albay Papadopoulos olduğu belirtildi.

● Sovyetler Birliği, petrolden sonra, kömür üretiminde de Dünya'da birinci sırayı aldı. Sovyetler'in yılda 459 milyon tona ulaşan kömür üretimine karşılık ABD 450 milyon ton kömür üretti.

- OPEC ülkelerinin geçtiğimiz yıl 47 milyar dolarlık dış yatırım yaptıkları belli oldu.
- Yunanistan'da devrimciler, Karamanlis hükümeti tarafından hazırlanan yeni Anayasa taslağını protesto ettiler. Atina'da düzenlenen ve çok kalabalık bir halk kitlesinin katıldığı mitingde göstericiler «Cuntayı halka verin», «Yeni faşizme de hayır» yazılı pankartlar taşıyorlardı.
- Şahin Aydın'ın öldürülmesi ile ilgili olarak 16 öğrenci gözaltına

alındığı ve 13'ünün mahkeme kararıyla tutuklandığı resmen bildirildi. 7 Sağcı öğrenci ise halen aranıyor. Tutuklananlar arasında yer alan 3 devrimci öğrencinin, kavgaya sebebiyet vermekten sanık tutuldukları, diğer sağcı öğrencilerin ise cinayet suçundan sanık oldukları öğrenildi.

- Celal Bayar, gazeteci Turhan Dilligil aracılığıyla yapılan Demirel'in görüşme isteğini «gündemini bilmeden kabul etmem» diyerek reddetti.

- Silâhlı Kuvvetler mensuplarına ödenecek yan ödemeler belli oldu. Buna göre Genel Kurmay Başkanının net maaşı 9 bin 176 liraya çıktı. Kuvvet Komutanları 8 bin 805 lira, Orgeneraller 7 bin 354 lira net maaş alacaklar.
- Federal Almanya'da işsizlerin sayısı 950 bine ulaştı. İşsiz sayısı son 16 yılın en yüksek düzeyine varmış durumda. Yüzde 4,2 olduğu bildirilen işsizlik oranı, yabancı işçiler arasında daha yüksek : 5,6.
- Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı Yaşar Kemal düzenlediği bir basın toplantısında, Kültür Bakanlığının kitap yasaklama kararını kinadı. Yasaklanan

kitapların zincire vurularak gazetecilere gösterildiği basın toplantısında Yaşar Kemal 1000 Temel Eser Danışma Kurulu üyeliğinden de istifa ettiğini bildirdi.

- Kissinger'in, petrol üreten ülkelere silâhlı müdahalede bulunabileceği yolundaki demecine karşı özellikle ilerici Arap rejimlerinden gelen sert tepkiler devam ediyor. Bumedyen, «Bir silâhlı müdahale, petrol kuyularının havaya uçması demektir» şeklinde konuşurken, Kuveyt Petrol Bakanı da «Kissinger'in müdahale tehdidi bütün dünyayı savaş alanına çevirir» dedi.

ABD emperyalizminin

Orta-Doğu'daki çıkmazı

Hikmet Alican

Kapitalizmin genel bunalımı gün geçtikçe daha da derinleşirken, emperyalist kapitalizmin en güçlü temsilcisi ve jandarması ABD, bu bunalımdan en çok etkilenen ülke olma durumunu sürdürüyor. Büyük başın

derdi büyük olur misali, sistemin bütün çelişkileri ABD ekonomi ve politikasında kolayca yüksek boyutlara erişebiliyor.

Son günlerde ABD emperyalizminin temsilcisi, Orta Doğu'ya yapılacak bir askerî müdahaleden söz etmeye başladılar. ABD emperyalistleri benzer sözleri, 1973 petrol ambargosu sırasında da etmişler, ama o günlerin kargaşasında bu sözler fazla yankı uyandırmamıştı. Şimdi ise, ortada henüz somut bir durum yokken; önce Kissinger, ardından da Ford, ABD'nin Orta Doğu'da petrol üreten ülkelere, eğer bunlar yeniden ambargo uygularlarsa, doğrudan silâhlı müdahalede bulunabileceğini söylüyorlar. Aslında ortada somut çok şey var. Petrol ambargosu şeklinde ortaya çıkan Arapların petrolü siyasi baskı aracı olarak kullanma çabaları, daha çok Arap - İsrail savaşı yüzünden gündeme gelmiştir.

Son günlerde Arap İsrail kuvvetleri arasında yeni yeni çatışma belirtileri görülmeye başlamış, İsrail başbakanı Rabin, Amerika seyahatinden daha yeni dönmüş ve üstelik Filistin Kurtuluş Örgütü Birleşmiş Milletler de ezici bir çoğunluk tarafından, İsrail ve ABD'nin arzusu hilâfına, Filistin halkının meşru temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Filistin sorununa nihai bir çözüm bulunmuş değildir. İsrail, işgal ettiği Arap topraklarından çıkmamakta, ABD emperyalizminin Orta Doğu'daki doğrudan uzantısı görevini yerine getirmeye devam etmektedir. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ile dostça bir dayanışma içinde bulunan ilerici Arap devletleri, ABD emperyalizmine ve İsrail siyonizmine karşı uzlaşmaz bir tavır almakta ve Filistin halkını güçlü bir şekilde desteklemektedir. Diğer türlü renkten Arap rejimleri de Filistin halkını türlü biçimde desteklemektedirler.

Bütün bunlar İsrail ve Arap halkları arasında çıkabilecek yeni bir çatışmada Arapların bir kere daha şu veya bu şekilde petrol meselesini ele alabileceklerini göstermektedir. İsrail'in saldırganlığı doğrudan ABD emperyalizminin varlık şartıdır. Emperyalizm, içinde bulunduğu durumda İsrail saldırganlığını geliştirmek zorundadır. İşte ABD emperyalizminin yürütücülerini, Orta Doğu'ya silâhlı müdahale yapma tehdidinde bulunmaya zorlayan nedenlerden biri bu durumdur.

1973 - 74 petrol ambargosu şu gerçeği göstermişti : Emperyalizm hammadde üreticisi ülkelere artık eskisi gibi kolayca söz geçirememektedir. Hammadde fiyatlarının tamamen emperyalist tekeller tarafından tespit edilmesine son verilmiştir. Petrol üreticisi ülkelerin çoğunun gerici rejimler tarafından yönetilmesine, bunların bir kısmının el altından emperyalist tekellerle işbirliği yapmasına rağmen, emperyalizm, kapitalist dünya pazarındaki tek belirleyici olmaktan çıkmıştır. Bu emperyalizmin somut olarak gerilemiş olması demektir.

Emperyalizm petrole bağımlıdır, her emperyalist ülke değişik ölçüde; ama bir emperyalist ülkede bozgun başlarsa bu hepsine sıçrayacaktır. İşte bozgunlara yeni bozgunlar katmak istemeyen Kissinger ve Ford akıllarınca tedbir alıyorlar şimdi. Ve tedbirleri o en eski tedbir : zulüm ve baskı tehditi. En gerici Arap rejimlerinden Kuveyt'in dışişleri bakanı bile

bu tehdite son derece sert bir şekilde karşı çıktı. Bu, ABD'nin işlerinin pek de iyi gitmediğini bir kere daha gösteriyordu.

ABD emperyalistlerinin tehditlerine birkaç gün sonra Nato genel sekreteri Luns da katıldı ve Amerika'ya hak verdiğini söyledi. «Boğulmakla karşı karşıya kalan birisi için bu doğal bir haktır» dedi. Aynı boğulma meselesini, bir kaç gün sonra Gerald Ford da söz konusu etti. «Bizi boğmak isteyenlere izin veremeyiz» diyordu. Halkları ve emekçileri boğmak, iliğine kadar sömürmek ve ezmek üzerine kurulu bir sistemin, emperyalizmin temsilcilerinin şimdi utanmadan kendi boğulmalarından söz etmeye başlamaları oldukça ilginç olsa gerek.

Emperyalizm şimdi denize düşen yılanı sarılır misali, bu tehditlerle birlikte Orta Doğu'da yeni girişimlere girme hevesinde. Vietnam'dan ders almamışa benzer. Orta Doğu'da henüz partiyi kaybetmemiş olduğunu sanıyor ve bu kadar rahatça kuru sıkı atıyor.

Emperyalizmin ipleri elinden kaçırdığının bir başka işareti de petrol zengini Arap ülkelerinin ve İran'ın bir çok emperyalist - kapitalist ülkede büyük sermaye yatırımlarına girişmeleri. Bu durum kapitalist sömürünün, baskı ve zulmün niteliğinde hiçbir değişiklik yapmasa da, kapitalizmin temelinin üretim araçlarının özel mülkiyeti olduğu hatırlanırsa, bu mülkiyetin el değiştirmesinin, bir çok şeyi de oldukça değiştireceği açıkça ortaya çıkar.

ABD emperyalizmi Orta Doğu'daki girişimlerine yeni bir düzen vermek için tehditlerle birlikte İran şahını da piyasaya sürüyor : Halk düşmanı şah, Mısır'ın Sovyetler Birliği'nin kendisine yeterli silâh vermemesinden şikâyetçi olduğunu açıklamasından hemen sonra Mısır'a gitti. İran'ın Mısır'a yardımda bulunacağını açıkladı. Zaten ABD'ye oldukça yakın olan Enver Sedat yönetimi şimdi İran'la birlikte Orta Doğu'da yeni düzenlemelerde emperyalizm lehine rol almak durumunda. İran'ın ABD elçisinin eski CIA şefi Helms olduğu ve bir Amerikalı gazetecinin geçenlerde İran ile CIA arasında çok yakın ilişkiler olduğunu ve İran'ın CIA'nın finanse edilmesine katıldığını açıkladığı düşünülürse, İran'ın, eski misyonunu, yani emperyalizm uşaklığını sürdürmede kararlı olduğu kolayca anlaşılır. Son olarak İran Başbakanı Huveyda yaptığı bir açıklamada İran'ın petrol üreticisi ülkelerin girişecekleri yeni bir petrol ambargosuna katılmıyacağını, üretici ülkelerin buna hakkı olmadığını söyledi. Öte yandan Basra Körfezi şeyhlerinden Kabus'un Amerika'ya, körfezde bir üs vereceğini açıklaması, ABD emperyalizminin Orta Doğu girişimleri hakkında başka bir bilgi vermektedir.

ABD emperyalizmi dış politikada bu açık gerici girişimlerini sürdürürken iç politikada da oldukça önemli açmazlarla karşı karşıya. Önce, büyük finans grupları arasındaki çıkar çelişmesi, diğer bütünceliliklerle birleşince Amerikan politika sahnesinde önemli olaylara yol açıyor. Kongre ile başkanlık ve hükümet arasındaki uyumsuzluk her konuda açıkça ortaya çıkıyor. Birinin ak dediğine öteki kara diyor. Ford Kongreden sürekli olarak dış politikada kendini rahat bırakmasını talep ediyor. Son zamanlarda bu duruma paralel olarak CIA örgütünün faaliyetleri üzerinde tartışmalar

çıktı. Bir devlet kendi gizli servisi hakkında soruşturma açmak zorunda kaldı. Bu iki şeyi göstermektedir: önce, CIA'nın, yani bizzatıhi emperyalizmin pislikleri, üzeri örtülemeyecek hale gelmiştir ve ülke içindeki ilerici kamu oyunun baskısıyla bütünün bir parçası feda edilecek, şamar oğları olacaktır. İkincisi, CIA tekel grupları arasındaki mücadeleye paralel olarak deşifre ve kötü bir şekilde lanse edilirken, el altından daha üst düzeyde yeni bir gizli servis, emperyalizmin acil taleplerini karşılayabilecek yeni bir örgütün temelleri atılmaktadır. CIA kamuoyunda yıpratılırken, yeni CIA, elaltından tezgâhlanmaktadır. Yıpranan harcanır ilkesi işlemekte, vadesini doldurmuş olan CIA yerini yeni bir kuruluşa bırakmaktadır.

ABD'de şu anda Cumhuriyetçi Parti iktidardadır. Ama meclislerdeki çoğunluk Demokrat Partidedir. (Watergate olayının mağdur partisi). İsmi demokrat olmasına rağmen, Demokrat Partinin şu özelliği vardır: ABD emperyalizminin bütün saldırgan dönemlerinde, dünya halklarına karşı açık saldırıya geçtiği dönemlerde iktidarda hep Demokrat Parti olmuştur. Aynı partinin Cumhuriyetçi yönetimin giriştiği yumuşama politikasına karşı çıktığı ve bu politikayı baltalamaya çalıştığı da bilinmektedir. Öteyandan mevcut savunma bakanı Schlesinger ile dışişleri bakanı Kissinger arasında da belli çelişkiler olduğu, bunun bir yandan da silâh tekellerinin talepleri ile ilgili olduğu da açıktır. Bütün bunların gösterdiği şey şu ya da bu finans grubunun daha iyi ya da daha kötü olduğu meselesi değil, tam tersine emperyalist kapitalizmin kendi iç çelişkilerinin derinleştiği ve bu durumun dış politikaya da yansıdığı ve ABD emperyalizmini yeni faşist girişimlere zorladığıdır.

Politik istikrarsızlığı ile atbaşı giden ekonomik istikrarsızlığa çare bulmak da ABD için oldukça güçleşmiştir. Son aylarda ülkedeki işsizlik hızla artmaktadır. Altının karşılık para olma durumunu Uluslararası Para Fonunu son ay içinde kaldırtmayı başaran ABD, elindeki altınları da satışa çıkararak, doların değerinin düşmesini önlemeye çalışıyor. Ama nasıl yokuş aşağı yuvarlanan bir taş kendiliğinden duramaz ve yukarı çıkmaya başlayamazsa emperyalist kapitalizmin bunalımının derinleşmesi de böyle tedbirlerle duramaz ve kapitalizmin yaraları sarılamaz. Bu son ekonomik tedbirlerden sadece bir kaç gün sonra Amerikan dolarının, son bir buçuk yıldaki en düşük düzeye indiği ve süratle değer kaybetmeye devam ettiği görüldü. Ford yaptığı basın toplantısında «Hükümet harcamalarının 75 milyar dolar açık vermesi beni dehşete düşürüyor» diyor, öte yandan da Kongreyi, Saygonlu hainlere 300 milyon dolar yeni yardım yapmaya zorluyordu.

Sosyalizmin, uluslararası işçi sınıfının ve ezilen halkların güçlenen mücadelesi emperyalizmi hergün daha da geriletmekte, sonuna yaklaştırmaktadır. ABD emperyalizmi hem bu devrimci güçlere karşı gerilememe mücadelesi vermekte, hem de emperyalist kamptaki liderliği kaybetmeye çalışmaktadır. Ama bütün bu çabalar boşa çıkacaktır. Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır ve her yeni gün sosyalizmin bir adım daha ilerlemesi, gericiliğin teslim bayrağını çekmeye hazırlanması demektir. Zafer devrimci proletaryanın ve ezilen dünya halklarınınıdır.

● Kıbrıs Askerî Harekâtının resmî bilânçosu açıklandı. Her iki harekâta toplam 484 ölü var. Yaralı ve kayıplarla birlikte bu sayı 1231'e ulaşıyor.

● Merkez Bankası Genel Müdürü Memduh Güpgüpoğlu istifa etti. Güpgüpoğlu'nun istifasına Maliye Bakanı ile aralarında patlak veren görüş ayrılığının sebep olduğu söyleniyor.

● Kuzey Vietnam ve Güney Vietnam

Ulusal Kurtuluş Cephesinin ortaklaşa yürüttükleri askerî harekât tırmanarak geliyor. Bir çok önemli eyaletin başkentleri, gerici Saygon hükümetinin denetiminden çıktı. ABD Başkanı Ford, müdahale etmeyi düşünmediklerini açıkladı.

● Eritre Kurtuluş Cephesi ile Etyopya hükümeti arasında görüşmeler yeniden başladı.

Eritre kurtuluş cephesi genel sekreteri ile röportaj

Habeşistan'a karşı 12 yıldır bağımsızlık mücadelesi veren Eritre'de iki kurtuluş örgütü vardır; Eritre Kurtuluş Cephesi ve Halk Kurtuluş Cephesi. Bunlardan ilki çoğunlukla müslümanlara, ikincisi ise ortodoks hıristiyanlara dayanmaktadır. Her iki örgüt Habeşistan ordusunun muhtemel bir saldırısına karşı güçlerini birleştirmiş durumda. İmparator Selâsiye'yi deviren ve sonra kendi içinde ikinci bir darbe hareketini gerçekleştiren Askerî Cunta, şimdi Eritre sorununu görüşmeler yoluyla çözümlenmek istediğini açıklamış bulunuyor. Başka bir ilerleme henüz yok. Aşağıda Eritre Kurtuluş Cephesi genel sekreteri Osman Salih Sabbi ile bir Fransız gazetecisinin yaptığı bir röportajı, bu hareket hakkında okuyucularımıza bir bilgi vermek ve Kurtuluş Cephesinin görüşlerinin niteliğinin anlaşılmasına yardımcı olabilmek amacıyla bir belge olarak yayınlıyoruz.

Gazeteci — Eski rejim gibi yeni rejimle de güçlükleriniz olduğu zannediliyor.

Osman Saleh Sabbi — Biz, imparatorun devrilmesinin ve ileri ci görünüşlü askerlerin iktidara gelmesinin Eritre sorununun çabuklukla çözüme bağlanmasına imkân vereceğini ümid ediyorduk. Yanılmışız. İktidara geçmesini takip eden ilk haftalarda, Askerî Komite müzakerelere başlamayı denemiştir. Bu mantıklı görünmekteydi: Eti-

yopya bütçesinin 1/3'ü Eritre'ye karşı savaşa ayrılmıştır! Açlığın hüküm sürdüğü, yapılacak çok şeyin olduğu bir ülkede halkın hizmetinde olduklarını iddia eden yeni Etyopya yöneticilerinin, kendilerine pahalıya malolan bu savaşa çabucak son vermeleri ve meseleyi çözümlenmeye çalışmaları bize normal gibi gözüküyordu.

G. — Görüşme yapılmadı mı?

O.S.S. — Teşebbüs edildi. Sudanlılar aracı olacaktı, fakat askerler Eritre'ye bir çeşit iç özerklik vermek istiyorlar. Bu kabul edilemez. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ulusal Eritre hareketini tanısa bile, yalnız tam bağımsızlık sözkonusu olabilir. Bağımsız bir Eritre'de, özellikle limanlarımızın kullanılması konusunda Etyopyalılara kolaylık sağlamaya hazırız. Halbuki askerler kuvvet kulanma yolunu tercih etmişlerdir.

G. — Bundan korkuyor musunuz?

O.S.S. — Bu duruma üzülüyoruz. Bu hiçbir şeyi çözümlenemeyecektir. Baskıya, gerillalarımızın sürdüreceği suikastlerin ve ani saldırıların artmasıyla cevap verilecektir. Fakat Etyopya yöneticileri bilmediler ki, onlar için Eritre meselesinde askeri çözüm yolu yoktur. Burada durum Vietnam'daki gibidir.

G. — Geniş bir Etyopya baskısına karşı koyacak güçte misiniz?

O.S.S. — Gerillalar her yerde aynıdır. Toprakları çok iyi tanıyoruz ve halkın desteğine sahibiz. Eritre'lilerin % 78'i kurtarılmış topraklarda yaşamaktadır, yalnız birkaç şehir Etyopya'nın kontrolü altındadır. Fakat şehirlerde bile halk pasif direniş yapmaktadır.

G. — Size kim yardım ediyor?

O.S.S. — Özellikle Arap dünyası. Silâhlarımız doğu ülkelerinden geliyor. Şimdi Afrika Birliği kanalıyla Afrikalıların desteğini kazanmaya çalışıyoruz. Rabat'da sesimizi duyurduk ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtına güveniyoruz, Uganda Cumhurbaşkanı İdi Amin Eritre'nin bağımsızlığını isteyen ilk Afrikalı liderdir. Çok yakında diğerlerinin onu takip edeceğini ümit ediyoruz.

G. — Kurtarılmış bölgelerde nasıl bir kontrol uyguluyorsunuz?

O.S.S. — Devrimimizin amacı, halkımızın bağımsızlığı ve eğitilmesidir. Köylere kadar her düzeyde ihtilâl komiteleri vardır. İlk hedefimiz, toprağı ekme, okumayı öğretmek ve sağlık bilgileri vererek göçebeleri yerleştirmektir. Bütün ulaştırma yolları kontrolümüz altındadır. Yabancı toprak sahipleri bize vergi vermek zorundadırlar. Mallarını kamulaştırma zamanı henüz gelmemiştir. Fakat onları, işçilerine uygun bir ücret vermeye zorluyoruz. Yabancı şirketleri, özellikle İtalyanlara ağır vergiler yüklüyoruz. Bir örnek: Birkaç ay önce bir Japon şirketi Asmara'dan 70 km. uzaklıktaki bakır madenlerini işletmeye başlamıştı. Bize vergi ödemeyi reddetti. İki ay sonra bütün tesisleri havaya uçurduk.

Eritre kıyılarında petrol arayan bütün şirketler için davranışımız aynıdır. Shell 5 yıl içerisinde 25 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Petrol varsa (şüphesiz vardır) daha iyi. Fakat, petrol şirketlerine ih-

tarda bulunduk: Eritre bağımsızlığına kavuşmadan önce işletme kurmak yok. Aksi halde tesisleriniz uçurulacaktır! Bağımsızlığımıza kavuştuğumuz zaman bazı ayrıcalıklar tanınacaktır. Çünkü biz bağımsızlığımıza kavuşmadan önce petrol fıskırır, bu Etyopyalıların Eritre'ye daha fazla sarılmaları için bir ek neden olacaktır.

12 Ocak 1975

● Merkez Bankası 11 Avrupa ülkesinin dalgalı kur sistemine tabi paralarına göre Türk lirasının değerini düşürdü. Merkez Bankası yeni kararını, «Devalüasyon yapılmadı, Türk lirasının değeri biraz düşürüldü» şeklinde açıkladı.

● CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, beklenmedik bir çıkış yaptı ve Hükümeti, «Ege'de petrol aramalarına gereken önemi vermemekle» suçladı. CHP Genel Başkanı «Ege'yi ihmalimizden Yunanlılar cesaretlendi» dedi.

● Merkez Bankası Başkanı Memduh Güpgüpoğlu çeşitli söylentilere yol açan istifası hakkında açıklama yaptı. Genellikle CHP çizgisine yakın bir maliyeci olarak tanıtılan Güpgüpoğlu,

«Hükümetin pamuk, şeker, buğday, et, yağ fiyatlarında izlediği politika, bütçe açıklarının Merkez Bankası kaynaklarından karşılanması eğiliminin ağırlık kazanması, fiyat kontrol komitesi çıkmazının önlenmemesi, istifamin sebeplerinden bir kaçıdır» dedi.

● İngiliz Sunday Times Gazetesi, Yunanistan kaynaklı bir haberinde Türkiye ile Yunanistan'ın, Ankara, Atina, Londra, Lefkoşe ve Brüksel gibi başkentlerde sürdürülen temaslar sonunda «Kıbrıs konusunda anlaşmalarını» yazdı. Gazete coğrafi federasyon tezinin kabul edildiğini bildirdiği haberinde, Magosa limanının kontrolü ve Rum mülteciler konusunda ise «henüz» anlaşma sağlanmadığını belirtti.

13 Ocak 1975

● Ege Ekici Tütün Piyasası açıldı. Baş fiyat 33 lira olarak tesbit edildi. Dünya piyasalarındaki çok uygun durum nedeniyle yüksek tutulabilen baş fiyat üretici tarafından genellikle iyi karşılandı. Tekel ve tüccar piyasada ortalama 34.60 kuruş üzerinden alım yapıyor. İyi kaliteli tütünlerin 41 lira 10 kuruşa kadar alıcı bulduğu söyleniyor.

● Merkez Bankası Başkanı Güpgüpoğlu'nun istifası ile su yüzüne çıkan, ekonomik politikada

üst kademelerdeki görüş ayrılığı genişliyor.

● Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği bir açıklama yaparak, daha önce basında yer alan «Çankaya'ya yakın çevrelerden» kaynaklı haberleri doğruladı. Korutürk'ün yeterli çoğunluk elde edilmedikçe yeni Başbakan tayin etmeyeceği belli oldu.

● Epengle işçileri Aksaray'dan Vilâyet'e kadar bir sessiz yürüyüş yaptılar. İşçiler Tüm Dokuma İş Sendikasına yetki verilmemesini protesto ettiler.

14 Ocak 1975

● Kıbrıs'ta İngiliz üslerinde tutsak bulunan Türkler konusunda İngiltere ile Türkiye anlaştı.

Bulunan formüle göre, üslerdeki Kıbrıslı Türkler ilkin Türkiye'ye getirilecek, oradan da Adanın

kuzeyindeki bölgelere gönderilecekler. Gelişme, Kıbrıs sorunu üstüne Türkiye, Yunanistan ve İngiltere arasında anlaşmaya varıldığı söylentilerine güç kazandırıyor.

● Ege'de tütün piyasasının açılışının

ikinci gününde tütünün yüzde 75'inin satıldığı bildiriliyor. Alımların 56 milyon kilosunu tüccar, 50 milyon kilosunu ise Tekel yaptı.

● Celal Bayar, eski Demokrat Partilileri 24 Ocak günü «karar toplantısına» çağırdı.

Eski Demokratlar bir siyasi güç mü, yoksa birer «siyasi mevta» mı?

Sinan Gölcüklü

Celal Bayar ve 293 eski Demokrat Partilinin 24 Ocak günü yapacakları yemekli toplantı, olayları çoğu zaman salt siyasal yansımalarıyla alıp değerlendirme eğilimindeki büyük basında «önemsendi». Celal Bayar'da önemli bir siyasal güç «evham» edenler, milliyetçi cephe gibi bir çıkmaz sokağı, Bayar'ın «bir tercihi»nin çıkar hale getireceğini sandılar. Gazetelerin birinci sayfaları haftalarca «Celal Bayar kaynaklı» dedikodu ve söylentilere ayrıldı. Sözün kısası eski demokratların siyasi tutum ve tercihlerine aydınlık kazandıracakları (sanılan) 24 Ocak günü, ülkenin siyasi yaşamını etkileyebilecek, hatta değiştirebilecek bir dönüm noktası gibi değerlendirildi.

24 Ocak günü geldi çattı ve Bayar, hiç de sürpriz olmayan görüşünü açıkladı. Kendisine tarihi bir misyon veren Bayar, milliyetçi cephe'nin bir başka tanımını yaparcasına konuştu ve «Aslında bir olması gereken partilerin birleştirilmeleri için çaba göstermelerini» önerdi ve eski arkadaşlarının «şimdilik şu ya da bu partiye girmeksizin bu birleştirici görevlerini yerine getirmelerini» istedi.

Ve başkentin ucu bucağı gelmez kulis labirentinde dolaşmayı meslek edinenlere göre : Dağ fare doğurdu!

Oysa fare, fare doğurmuştu.

Nedir eski demokratlar? Bir siyasi güç mü? Başkaları tarafından zorla kapatılmış ve fakat «hayatietini, varlık sebebini halâ koruyan» bir siyasi parti mi?

Bilinir, sosyal olaylar kesintisiz bir akış içindedirler. Bir çıkar grubu (sınıf ya da zümre) kendi aralarında örgütlenip, siyasi iktidarı almaya çabalar, ülkenin siyasetini yönlendirmeye, etkilemeye, kendi sınıfı çıkarlarını doğrultusuna getirmeye çalışır.

Bu örgütler : Parti'lerdir. 1946'larda kurulan DP de bunlardan biridir. İçinde çeşitli sınıf ve zümre çıkarlarını meczetmiş ve siyasi iktidara yö-

nelmiştir. 1950'de bu hedefine ulaşmıştır da. Finans kapitalin devlet fide-liğinde yeterince ve gereğince semirtilmiş yerli ortakları ile tefeci bezir-gânlıktan, büyük toprak sahipliğine kadar uzanan sosyal güçler, o döne-me kadar iktidarı bölüştükleri, arkalarını dayadıkları «bürokrasi» nin etki-sini azaltmışlar ve finans kapitalin «tayin edici» önderliğinde «iktidar» ol-muşlardı.

1950 Sonrasında —bilinen— ekonomik politikalarla finans kapitalin gücüne güç katılmış, Bankaların ve büyük sermaye gruplarının ülke eko-nomisi üstündeki hegemonyaları artmış, bunun kaçınılmaz sonucu toplum-da önlenmesi güç patlamalar başlamış ve 27 Mayıs olmuştur. DP kapatıl-mış, yöneticileri (Bir parantez açalım ve yöneticileri derken sadece par-lamentoda, bu sosyal sınıf ve zümreleri siyasal anlamda temsil edenleri kasdettiğimize dikkati çekelim) hapsedilmiş, yargılanmış ve cezalandırıl-mışlardır.

Ancak bugün sayıları 293'e indiği söylenen Demokrat Partinin dayan-dığı sosyal sınıf ve zümreler de yok edilmemiştir elbette. Finans kapital ve aynı sömürü ağı içinde yer alan ortakları —üstelik daha da gelişerek— varlıklarını sürdürmüşlerdir. Nitekim 27 Mayıs'tan kısa süre sonra kuru-lan Yeni Türkiye Partisi, sonra Adalet Partisi kamuoyunda Demokrat Par-ti'nin devamı olarak değerlendirilmişlerdir. Ve bu yargıda önemli bir ger-çek payı vardır. Ancak burada «devamı» sözcüğüne dikkati çekmek ge-rekir. Devamlılık, bir değişimi, bir gelişimi de içinde taşır. Nitekim bu an-lamda YTP ve özellikle AP «hem DP'dir, hem değildir». 1960 Sonrasında sosyal sınıf, zümre ve tabakalar da kendi tarihi gelişim ve değişimlerini yaşamışlardır. İktidarın kompozisyonunda değişiklikler olmuştur. Tekelci sermaye geçen süre içinde daha da güçlenmiştir. 12 Mart döneminde tek başına iktidar denemesine girecek kadar gelişmiştir. Topraklarını yarıcı - maraba yoluyla işleten büyük toprak ağalığının geleneksel siyasal gücü zayıflamıştır. Sermayedar sınıf içindeki «antimonopolist» zümrelerin, un-surların, durumları değişmiş, bu kesimlerden bazıları siyasal örgütünü —meselâ— CHP içinde aramağa başlamışlardır.

İçinde belli eksiklikleri barındıran bu kısa tarihçe, Celal Bayar ve ar-kadaşları olgusuna doğru bir yaklaşımı sağlamaya yeterlidir. Bayar ve 293 eski Demokrat «kendi başlarına» ne bir siyasal güçtürler, ne de bir siyasi örgüttürler. Onlar emperyalizme bağımlı ve emperyalizm güdümlü bir kapitalist gelişmenin belli döneminde görev almış ve aynı kaynaklar tarafından misyonlarını tamamlayınca itilmiş (hatta mahkum edilmiş) bir siyasi kadrodan ibarettirler.

Nitekim sadece siyasi temsilci olmaktan öte, özellikle finans kapital merkezleriyle dolaysız, ekonomik bağılılıkları olan, Medeni Berk (Odalar Birliğini), finans kapital adına Erbakan'dan «kurtaran» eski DP'li), Hay-rettin Erkmen, Sıtkı Yırcalı (Ege Bölgesi Sanayi Odalarında etkin bir bü-yük sermayedar), Sadık Giz (İzmir'li bir büyük işadamı), Sebati Ataman gibi ünlü eski demokratlarla, bugün AP saflarında önde gelen siyasi tem-silciler olarak varolan Selahattin Kılıçların, Kâmuran İnan'ların ağabeyle-ri, babaları ve hatta dedeleri zaten siyasi faaliyetlerine 27 Mayıs'ı izleyen bir kaç ay veya yılı saymazsak hiç ara vermemişlerdir.

Kimi akraba, oğlu, yeğenler aracılığıyla, kimi sermayenin örgütler ağı-
nın siyasi olmayan kesimlerinde kilit noktaları işgal ederek var olmuşlar-
dır.

1974 Sonlarında siyasi haklarına kavuşan ve siyasi faaliyetlerine 10
yıl «ara verdikten» sonra yeniden başlama gayreti içinde olan Celal Bayar
ile sayıları —meselâ— 200 civarında olan eski Demokratlar kadrosu ise,
üzerlerinde koparılan onca fırtınaya rağmen birer «siyasi mevta» olmak-
tan öteye gidememişlerdir.

İttihat Terakkinin Galip Hocası da (Celal Bayar) işte bunu doğru teş-
his etmiş olacak ki hiç bir siyasi tercihi belirtmeyen, zamanla sınırlı ol-
mayan, etkinliği tartışılabilir bir demeçle vaziyeti kurtarma yoluna gitmiş-
tir.

— 15 Ocak 1975 —

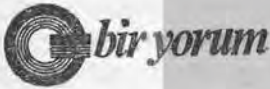
● Çapa Tıp Fakültesi kliniklerinde
çalışan 1.700 sağlık işçisi, toplu
sözleşmenin uygulanmaması ve
kendilerine işçi statüsünün
tanınmamasında işveren
durumundaki Dekan'lığın ısrar
etmesi üzerine direnişe geçti. İş
bırakan sağlık işçileri ile Dekan
arasındaki görüşmeler sonuçsuz
devam ediyor.

● Millî Selâmet Partisi, örgütüne
gönderdiği bir genelgede «seçime
hazır olunmasını» istedi. Aynı gün
toplanması gereken Milliyetçi Cephe
liderler toplantısına da, Erbakan,
«üşüttüğü» gerekçesiyle katılmadı.

● Yunanistan'da Üniversite

öğrencileri Karamanlis rejiminden
istedikleri bazı uygulamaları
gerçekleştirmek amacıyla gösteriler
yapıyorlar.

● Sovyetler Birliği, ABD ile 1972
yılında imzaladığı Ticaret
anlaşmasını, süresinin dolmasından
yedi ay önce tek tarafı olarak
feshetti. Sovyetler Birliği'nin bu
kararına, ABD'nin, Sovyetler
Birliğine en fazla kayırılan ülke
(ticaretle) statüsü tanımak için,
Sovyetler Birliği'nden ayrılmak
isteyen musevilere serbestçe göç
hakkı tanınması şartını koşması
gösteriliyor. Sovyetler Birliği,
bunu içişlerine müdahale kabul
ediyor.

Kapitalist dünyada
işsizlik ve pahalılık

Esat Korkmaz

1975'e, kapitalist dünya, büyük bir işsizler ordusu ile giriyor. Kapita-
list dünya enflasyonist ve deflasyonist politikalar içinde yuvarlanırken; de-
valüasyonlar ve revalüasyonlar birbirlerini kovalamakta; maliyetler ve fi-
atlar durmadan artmaktadır. Emperyalist kapitalizmin azamî kâr ilkesine

göre çalışan büyük tekelleri, paraların değerlerinin düşmesinden dolayı durmadan maliyetleri ve fiyatları arttırmak zorunda kalırlarken, aynı zamanda paraların satın alma gücünün düşmesinden dolayı, mallarını satamamaktadırlar. Ölümle pençeleşen emperyalist tekeller, kurtuluşu üretimi kısıtlamakta bulmaktadırlar. Böylece, yeni işsiz orduları oluşmakta, dünya işçi sınıfı ve sömürülen halklar üzerindeki sömürü, daha da yoğunlaşmaktadır.

Emperyalist kapitalizm, yeni bir krizin içine yuvarlanıyor. Dünya halklarının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm kavgası, dünya kapitalist pazarını durmadan daraltıyor. Daralan kapitalist pazar içinde şaşkına dönen emperyalist ülkeler; bir yandan geri kalmış, sömürge ve yarı - sömürge ülkeleri daha yoğun ve daha rasyonel sömürebilmek için aralarında her türlü yardımlaşmayı ve bütünleşmeyi sağlarken; diğer yandan, emperyalist şartlardaki eşitsiz gelişmeden dolayı, azami kâra göre çalışan emperyalist tekeller «büyük balık küçük balığı yer» misali durmadan didişmektedirler.

Emperyalist şartlardaki eşit olmayan gelişme ne demektir? Emperyalist dönemde kapitalizm bir bakıma, belki rekabetçi dönemden daha hızla gelişmektedir, ama, bu gelişme serbest rekabetçi dönemde olduğu gibi barışçı ve evrimsel değil; savaşçı, yıkımlar ve büyük buhranlarla içiçe olmaktadır. Bazı sektörler gelişmekte bazı sektörler çökmektedir. Bazı bölgeler ilerlemekte, bazı bölgeler geri kalmaktadır. Üretici güçlerden tam yararlanma ve üretici güçlerin gelişmesi hergün biraz daha yavaşlamaktadır. Özetlersek, artık çağımızda kapitalizmin gelişimi: emperyalist şartlardaki eşit olmayan gelişmenin bütün önşartlarının, ithaline ve ihracına dayanır. Yani kapitalizm, enflasyonun, deflasyonun, daha yüksek maliyetin, karşılıksız paraların ülkeler arasında ithaline - ihracına; bölgeler, sektörler arasında dolaşımına dayanır. Tefeciliğin, rantiyeciliğin ve faizciliğin egemen kılınmasına; antika sömürü biçimlerinin yokedilmemesine dayanır. Daha yoğun sömürüye, çalışanların hergün daha fazlasının üretim dışına atılmasına dayanır. Ekonomik ve politik tehdide, savaşa ve buhrana dayanır. Bu gelişme midir? Hayır... Bu, kapitalizmin çökmesidir.

Şimdi kapitalist krizin temel unsurlarına inmeye çalışalım :

Büyük masraflar altına giren ABD, devamlı ödemeler dengesi açıkları vererek 1970'lere kadar gelebilmiştir. Sonra sosyalizmin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin anti - emperyalist mücadeledeki birlikte güçlenme ve ilerlemeleri sonucunda, ekonomik yapıda görülen sarsıntı ve doların 1944'lerdenberi gelen, altınla konvertibilitesi (değiştirilebilirliği) bozulmuş, dolar değer kaybetmeye başlamıştır. Amerikan ekonomisinin göstergesi olarak ele alınabilecek olan doların altın karşısında hegemonyasının yıkılmasıyla birlikte, iki önemli gerçek ortaya çıkmıştır: birincisi Amerikan malları dünya pazarlarında ucuzlatılmıştır ama, dolar krizi ile beraber, dolar kontrolündeki bütün paralar altın karşısında eski gücünü kaybettiğinden; ihracat gelirleri, ödemeler dengesini kapatacak yönde etkiye bulunamamıştır. Bu durum ABD'de de enflasyonu körüklemiştir. İkincisi, doların altın karşısında değer kaybetmesiyle birlikte, maliyetler şiddetle artmış, maliyet enflasyonu ortaya çıkmıştır. Kri-

zin ilk dönemlerinde, altın karşısında eski konvertibilitesini koruyabilen veya daha yüksek bir konvertibilite gösteren ülkelerde, Amerikan malları nisbi ucuzluğunu koruyabilmişse de; maliyet enflasyonunun kendisini göstermesiyle birlikte bu nisbi ucuzluk da ortadan kalkmıştır. Demek ki, dolar değer kaybedince, dolar kontrolündeki paralar da değer kaybetmiştir. Böylece dolar krizi, pekçok kapitalist emperyalist ülkede ve gerikalmış, sömürge ve yarı - sömürge ülkede enflasyonun nedeni olmuştur. Maliyet enflasyonu ortaya çıkmış, paranın eski satın alma gücü ortadan kalkmıştır. Emperyalist tekellerin elinde satılamayan büyük stoklar kalmıştır. Can çekişen tekeller, üretim kısıtlama yoluna gitmişler ve işsizler ordusu meydana gelmiştir.

Bu kısır döngü içerisinde, tekellerin hisse senedi değerleri düşmeye başlamış ve altına hücum artmıştır. Altın değerleri yükselmiştir. Enflasyon hızından dolayı, paraların bankalara yönelimi daralmış, İddiahar (para biriktirme) geniş boyutlara ulaşmıştır. Bu yeniden altına hücumu ortaya çıkarmış, piyasaya yeni para çıkarma zorunluluğunu yaratmıştır. Enflasyon yeniden üretilmiş, üretim biraz daha kısıtlanmıştır. Yeni işsizler ordusu ortaya çıkmıştır.

Amerika'da otomobil satışları % 23 düşmüş, 14 otomobil fabrikası kapanmıştır. G. Motors 65 bin, Ford 33 bin, Chrysler 70 bin ve A. Motors 13 bin işçi çıkarmıştır. Özetlersek Amerikan otomobil sanayi yeni yıla 200,000 işsizle girmektedir. En yüksek işsizler ordusu Amerika'dadır; ABD, 1975'e, 6.000.000 işsizle girmektedir.

ABD bu çıkmazdan kurtulabilmek için, tek çıkar yol gördüğü altın fiyatlarının düşürülmesini tasarlamıştır. Bu maksatla, altının alım - satımını serbest bırakmış, piyasaya tonlarca altın sürmüştür. 1975'de, 25 milyon onsluk (775 ton) altını piyasaya sürmesi beklenmektedir. Bu altın fiyatlarını düşürecek, dolara istikrar kazandıracaktır. Gerçekleşmeyecek bir hayaldir bu. Olsa olsa altın fiyatlarında geçici bir düşme sağlayacak, altın fiyatları tekrar yükselecektir. Bu durum Amerikan ekonomisinin krizini daha da şiddetlendirecektir.

Amerika'da böyle olan bu durum, diğer kapitalist - emperyalist ülkelerde bundan farklı değildir. İngiltere, Fransa, İtalya, Danimarka, Almanya, Japonya v.s. gibi ülkeler de aynı krizin içindedirler. İngiliz sterlininin devamlı değer kaybetmesi karşısında; uçak fabrikalarının girdi ve finansman masrafları artmış, bu da maliyet enflasyonunu üretmiştir. Uçak fabrikaları hükümetten yardım istemişler ve üretimi kısıtlama yoluna gitmişlerdir. Pek çok işçiyi fabrikalardan çıkarmışlardır. İngiliz Leyland şirketi 800.000.000 lira zarar etmiştir. Binlerce işçiye yol vermiştir. Fiat artış oranı % 3 dolayındadır. Petrol gibi bazı hammadde fiyatları, mamul mala % 17 civarında yansımaktadır. 1974'ün son ayında 60 bin kişi işinden olmuştur. Son bir ayda ithalât açığı 400 milyon sterline ulaşmıştır. Açığın 1975 de 6 milyar sterline ulaşması tahmin edilmektedir. Şu anda İngiltere'de 650 bine yakın işsiz vardır. Hergün de, binlerce işçi fabrikalarından atılmaktadır.

Almanya'da yalnız Kasım ayında 127 bin işçiyi işinden atılmıştır. 1975 e girerken Almanya'da işsiz sayısı, 945.900'e ulaşmıştır. Otomobil sanayi

büyük bir krizin içersine yuvarlanmış; Wolkswagen, Opel, Ford, BMW ve Audi - Nsu Auto Union fabrikaları 80 bin işçinin işine son vermişlerdir. Alman markının, diğer paralar karşısında değerinin yükselmesine rağmen; bu yükseliş, mallarının pahalılaşmasına sebep olmuştur. Ellerine geçirdikleri maliyet avantajı geçici olmuş; markın spekülasyona konu olması ve yeniden piyasaya mark sürmek zorunluluğunun ortaya çıkardığı enflasyon ve dışarıdan ithal edilen enflasyon bu avantajı alıp götürmüştür. Üretimin kısıtlanmasına gidilmesi ile birlikte yabancı işçi alımı durdurulmuştur.

Fransa'da gelişme hızı 0,5'e düşmüş, işsiz sayısı 1 milyona yaklaşmıştır. İtalya'da, Fiat fabrikası 66 bin işçiyi işinden atmıştır. Devamlı ödemeler açığı vermektedir. İtalya'da işsiz sayısı 1 milyon 100 bindir. Danimarka'da işsizlik oranı % 11'e çıkmış, enflasyon % 20'nin üzerine fırlamıştır. Dış ticaret açığı 1 milyon dolar civarındadır. Japonya'da ise durum bundan farklı değildir. İşsiz sayısı 900 binin üzerindedir.

Kapitalist emperyalist ülkelerin durumunu özetledikten sonra şimdi de, kısaca gerikalmış, sömürge, yarı - sömürge ülkelerin durumuna bakalım : bu ülkelerde ekonomi emperyalist ekonominin güdümünde ve kontrolünde olduğundan mal ve sermaye ihracı yoluyla enflasyon ekonomiyi sarar. Zaten sağlıksız gelişen kapitalizm, artan maliyetlerin, artan fiatların ve yüksek enflasyonun bütün önşartlarını yaratır. Sömürü yoğun, ücretler çok düşüktür. Bu ülkelerin paralarının konvertibiliteleri yoktur. Sağlam paralar karşısında değerleri çok düşüktür. Onun için uluslararası para dalgalanmalarından hemen etkilenirler ve değersizleşirler. Zaten açık ve gizli işsizliğin geniş boyutlara ulaştığı bu ülkelerde; mevcut kriz hemen etkisini göstermiş, işsizlik ve pahalılık yeni boyutlar kazanmıştır. Türkiye, 1975'e Amerika Birleşik Devletlerinden sonra en büyük işsiz sayısı ile geliyor. Türkiye'de açık işsiz sayısı, 1,5 milyonu aşkındır.

1975 yılı, kapitalizmin krizinin daha da derinleşeceği, işsizler ordusunun daha da artacağı, enflasyonun ve pahalılığın daha da yükseleceği bir yıl olacaktır.

16 Ocak 1975

● Teknik Üniversite'de ihtar boykotu yapmış olan devrimci öğrencilere saldıran faşist komandolar, daha sonra İstiklâl Caddesine doğru bir yürüyüş yaptılar. Faşistler bu caddede genellikle sol yayınlar satan kitap sergilerini bastılar ve kitapları yırtıp parçaladılar. Yürüyüş sırasında ve özellikle kitap sergileri basılırken polis hiç bir müdahalede bulunmadı.

● Ege'de petrol arama konusu, Ecevit'in birkaç gün önce verdiği

sert demekten sonra birden gazetelerin baş sayfalarını işgal etmeye başladı. Bu arada uzun süre önce Ege'de sismik araştırmalar yapmak üzere çok yüksek ücretle kiralanan Norveç gemisi de tartışma konusu oldu. Bazı kaynaklar geminin kasten petrol aramadığını ileri sürerken, başka kaynaklar ise Dışişleri Bakanlığını suçladılar. Bu arada gemi önce arızalı ilân edildi. Ancak daha sonra arıza «bir günde» giderildi ve gemi Ege'ye açıldı.

Ancak petrol arayıp aramadığı bilinmiyor.

● Faşist Yunan Cuntasının önde gelen liderlerinin yargılanmasına başlandı. Gizli Polis Örgütü Şefi ve perde arkası liderlerden Yuannidis ifade vermeyi reddetti. Cunta'nın başı Papadopoulos ise «önceden kendisini mahkum eden bir yasa yürürlükte iken ifade vermek istemediğini» söyledi. Bir başka Cunta üyesi Makerezos ise

yaptıkları ile öğündü ve 1967 faşist darbesini «devrim yaptık» diye andı.

● Bir süreden beri Türk İş'in politikasını şiddetle eleştiren ve bu politika devam ettiği takdirde, Türk İş'ten ayrılacağını açıklayan Sosyal Demokrat Oleyis Sendikası Başkanlar Kurulu'nun hazırladığı bir muhtıra Türk İş Yürütme Kuruluna verildi. Muhtırada Partilerüstü siyasetin terkedilmesi isteniyor.

17 Ocak 1975

● Amerika'nın ünlü 6. Filosu İzmir limanına geldi. İzmir'de TSİP, TÖB-DER ve diğer demokratik örgütler bir protesto mitingi düzenledi. Binlerce İzmirli'nin katıldığı mitingde Amerikan emperyalizmi protesto edildi.

● BEKO Teknik Fabrikasında çalışan 600 işçi, işyerindeki yetki

uyuşmazlığını karara bağlayacak olan iş mahkemesine «DİSK'e bağlı Maden İş'e üye olduklarını» belirten dilekçelerini vermek üzere geldikleri Adliye binasının önünde kendilerine engel olmak isteyen polis tarafından coplandılar ve dövüldüler. 18 işçi gözaltına alındı. Polis, daha önce hiç bir uyarıda bulunmadan saldırıya geçti.

18 Ocak 1975

● Kıbrıs'taki İngiliz üslerindeki Türkler THY uçakları ile taşınmaya başladı.

● Sadi İrmak, Cumartesi günlerinin tatil olması kararından vazgeçileceğini söyledi. Aynı gün bir açıklama yapan Sosyal Güvenlik Bakanı Sadık Şide ise kazanılmış hakların geri alınamayacağını söyledi ve Başbakanı yalanladı.

● Ankara'da assubay eşleri, ordu mensuplarının yan ödemelerini düzenleyen son kararı protesto etti. Panzerlerin ve coplu polislerin dağıtmak istediği yürüyüşte faşist komandolar da saldırdı. 29 kişi gözaltına alındı.

● Viranşehir'de 18 yoksul köylünün jandarmalar tarafından öldürülmesini protesto amacıyla düzenlenen miting panzerlerin desteklediği polisler tarafından dağıtılmak istendi. Ses ve sis bombaları kullanan polis, kanuni süresi içinde yasaklandığı belirtilmediği halde mitingin izinsiz olduğunu iddia etti. Bu arada TSİP'nin Fatih ilçesinin bulunduğu bina ve aynı binada bulunan Genç Sosyalistler Birliği polis tarafından basıldı. Binada bulunan 53 TSİP ve GSB üyesi gözaltına alındı. Olaylarla ilgili olarak polisin toplam 78 kişiyi gözaltına aldığı bildiriliyor.